C. C. Postale. — Esce ogni mercoledì e venerdì — 21. decembre 1927. Posamezna številka 25 stotink.

Izhaja vsako sredo in petek.
Stane za celo leto 15 L
» » pol leta 8 »
» » četrt leta 4 »
Za inozemstvo celo leto lir 40.
Na naročila brez do poslane naročnine se ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik: Polde Kemperle.

GORIŠKA STRAŽA

Št 91 V Gorici, v sredo 21. decembra 1927. Leto X.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se računajo po dogovoru in se plačajo v naprej. — List izdaja konsorcij »Gor. Straže«. — Tisk Katoliške tiskarne v Gorici. Ri va Piazzutta št. 18
Uprava in uredništvo ulica Mameli štev. 5 (prej Scuole).
Telef. int. štev. 308

Izprašajmo si vest!

Božični prazniki, prazniki božjega miru, so pred durmi. Bolj ko v delavnih dneh in bolj ko ob drugih hrupnih praznikih, nam je v teh blagoslovljenih urah dana prilika, da se poglobimo sami vase. V duhu lahko še enkrat prehodimo pot, ki je za nami, in se opasamo za novo delo. Po domače povedano: izprašamo si vest in napravimo sklepe za bodočnost.

Najprvo se spomnimo na veliko Kristusovo zapoved: »Dajte Bogu kar je božjega in cesarju kar je cesarjevega!« Kako je bilo z nami v tem pogledu?

Ali smo v letu, ki še komaj diha, vršili vestno dolžnosti, ki nam jih je naložil Stvarnik v svojih zapovedih? Ali smo vsak po svojih močeh skrbeli, da bi se kraljestvo božje vedno bolj razširilo in utrdilo na zemlji?

Ali smo pravilno izpolnjevali svoje državljanske dolžnosti in v polni meri zadostili predpisom, ki nam jih je postavilo zakonito svetno oblastvo?

Nadalje:

Kako smo se obnašali kot rojeni Slovenci?

Kako smo se držali božje postave, ki nam ukazuje, da moramo ljubiti svoje starše in dosledno vse, kar je njim svetega? Ali smo zapostavljali svoj materni jezik in opuščali lepe in značilne domače šege in navade?

Kako je z našimi stanovskimi dolžnostmi? Ali si ti kmet pridno obdeloval svojo od očetov podedovano zemljo? Ali si ti delavec točno opravljal včasih tudi težko delo? Ali si ti obrtnik in delodajalec videl v svojem bližnjem svojega brata in ga nisi skušal izkoriščati? Ali si ti izobraženec bil na svojem mestu ne le v svoji službi, temveč tudi kot od Boga postavljeni vzornik svojega ljudstva? Ali ga nisi mogoče zavajal s svojo plaho nemožatostjo ali celò s krivo besedo?

Kako je z našimi družinami? Ali je vladala v njih ozka vez družinske vzajemnosti in ljubezni? Ali ste vi starši pazno in skrbno vzgajali svoje otroke po naukih, ki so vam jih izročili vaši dedje, in ste gledali, da ne zaidejo na stranpota? In vi sinovi in hčere? Ali ste pomagali graditi rodne domove, ali ste jih mogoče lahkomiselno ali celò brezvestno podirali? Ali je vam sveta beseda očetova in materina govorica?

Načelnik vlade Mussolini je na zborovanju italijanskih kmetovalcev dne 29. okt. t. l. podal naslednjo širokogrudno izpoved: »Nagrajujem državljane, ki mi povedo resnico, četudi in predvsem takrat, kadar je neprijetna.«

Tudi mi smo zgoraj zastavili pikra vprašanja, ki bodo mogoče marsikoga zadela v živo. Koga bo mogoče oblila celo rdečica sramu, ko bo odgovarjal. Vendar se nam zdi naše postopanje pravilno in umestno. Le z resničnim spoznanjem moremo očistiti naša srca vseh zastrupljajočih naplavin in priti do trdnih, jasnih sklepov. Neomajen sklep nas vseh pa mora samo biti:

Ohraniti naše ljudstvo zdravo in značajno, zvesto svojemu domu in svoji samobitnosti.

Kaj se godi po svetu?

V četrtek 15. decembra se je ministrski svet v Rimu sestal k važnemu zasedanju. Zasedanje je bilo važno radi tega, ker je ministrski predsednik Mussolini podal poročilo o notranjem in zunanjem položaju Italije. O

zunanjem položaju

je rekel sledeče: »Zadnja dva meseca sta bila glede na mednarodne dogodke precej razgibana. 11. novembra so v Parizu podpisali francosko - jugoslovansko prijateljsko pogodbo, ki je bila parafirana (podpisana z narodnimi znaki, ur.) že v marcu leta 1926. Takrat so po parafaturi predlagali Italiji sporazum v treh, ki iz umevnih razlogov ni mogel biti sprejet. Francosko - jugoslovenska pogodba je z mednarodnega stališča in s stališča Zveze narodov popolnoma pravilna. Način pa, kako so odgovorni in neodgovorni krogi v Belgradu razlagali to pogodbo, je napravil nek vtis na javnost, izvzemši Italijo, ki ni izgubila svoje hladne krvi in svoje discipline. Enajst dni za tem je bila v Tirani podpisana pogodba o brambni zvezi med Italijo in Albanijo. O tem sem ministrskemu svetu že poročal v prejšnji seji. Ti dve pogodbi nista v razmerju vzroka in učinka, kakor se je zdelo marsikateremu, ki sodi dogodke zgolj s stališča časovne zaporednosti. Francosko - jugoslovanska pogodba je bila stara šestnajst mesecev in italijansko - albanska pogodba ni bila zasnovana med 11. in 22. novembrom.

V predgovoru pogodbe in v poročilih na zbornico in senat sem orisal in ugotovil popolnoma miroljubni značaj pogodbe, ki urejuje in spravlja v sklad osnovne zahteve in koristi dveh ljudstev, bivajočih ob istem morju.«

O sestanku z Briandom.

Mussolini je nadaljeval: »V zvezi z obema pogodbama se je pričela debata o položaju med Francijo in Italijo. Ako odštejemo namene, prehitre sklepe in domišljijo mnogih listov, nam ostaneta dva dogodka, ki nam dovoljujeta, da verjamemo v razjasnitev razmerja med obema državama, namreč: zelo prijateljski govor zunanjega ministra Brianda in podpis »modus-a vivendi« (način sožitja, ur.).

Jaz verjamem, da je široko, prisrčno, trajno soglasje med Francijo in Italijo možno, koristno in, skoraj bi rekel potrebno. Ako pa hoče biti tako soglasje trdno, se ne sme naslanjati na izključno leposlovne in čisto čustvene vzroke, temveč na odstranitev tistih vzrokov, ki tvorijo prijemljive točke drgnenja med obema državama. Redna diplomatska zastopstva bodo v bližnji bodočnosti reševala ta vprašanja, ki niso niti težka niti nerešljiva, temveč samo kočljiva kot sploh vsa vprašanja, ki se nanašajo na življenje in razmerje med narodi. Ko bodo diplomatje dovršili svoje pripravljalno in potrebno delo, bo sestanek med obema odgovornima ministroma logičen. V kratkem času enega razgovora ministroma ne bo treba v naglici iskati soglasja, temveč bosta sporazum samo slovesno potrdila.

Dogodki teh zadnjih tednov so dokazali, da ni Italija na nikogar vezana, kadar gre za njene življenjske koristi in da pobude, ki bi kakorkoli lahko kalile svetovni mir, ne bodo izšle iz Italije.«

S tem zagotovilom o miroljubnosti Italije je Mussolini zaključil svoje poročilo o zunanjem položaju.

Odmev v Franciji.

Jasno je, da so besede italijanskega ministrskega predsednika odmevale v vsej evropski javnosti, posebno pa v Franciji, kateri so bile pravzaprav namenjene. Francosko časopisje se je na široko bavilo z Mussolinijevimi izjavami in jih zelo različno razlagalo. Pariški »Temps« n. pr. pravi:

»S splošnega stališča se nam v Mussolinijevih izjavah zdi najbolj važno dejstvo, da poudarja, da se mu zdi široko, prisrčno in trajno soglasje med Francijo in Italijo »možno, koristno in celo potrebno«. Dodal je tudi, da se mora to soglasje, ako hoče biti trdno, naslanjati ne samo na čisto čustvene razloge ali na razumovno sorodnost, temveč tudi na »odstranitev vseh motivov, ki bi lahko tvorili prijemljive točke za drgnenje med obema državama.« To pojmovanje stvari preveč odgovoria prijateljskim čustvom, ki se v Franciji gojijo za italijansko ljudstvo, da ne bi vzbudilo vse naše pazljivosti. Pripomniti moramo, da se je Mussolini zelo čuval, da ni označil »prijemljivih točk za drgnenje«, ki jih je treba izločiti. Iz tega lahko sklepamo, da se nam zaenkrat ni treba ustavljati pri raznih zahtevah, ki jih je izrazil fašistovski tisk in o katerih bi bilo zelo težko začeti kak plodonosen pomenek.« V obče pa je »Temps« prepričan o možnosti boljše bodočnosti razmerja med Francijo in Italijo.

Kaj pravijo Angleži?

Tudi angleški tisk ni prezrl važnosti Mussolinijevih izjav. Pariški poročevalec konservativne »Morning Post« objavlja članek, ki zastopa francosko stališče nasproti tem izjavam. Članek pravi:

»Francija vprašuje predvsem, zakaj se vsa odgovornost tega, kar je bilo nasprotno italijanskim koristim, vali na njena ramena. Francija popolnoma priznava, da postopno povečavanje italijanskega prebivalstva zahteva novih ozemelj. Priznava tudi, da ima Italija v Sredozemskem morju, kar zadeva njene trgovske in vojne ladje, iste pravice, kot jih imajo vse druge države. Gotovo je, da je Italija v nevarnosti, da se zaduši, toda ali je to krivda Francije? Deset in desettisoči Italijanov živijo v Franciji. Tudi italijansko priseljevanje v francosko severno Afriko ni zabranjeno. Toda nauka o »mare nostrum« (naše morje, ur.) in trditve, da je Italija edino izključno sredozemska velesila, Francija tudi iz čustvenih razlogov ne more sprejeti. Gibraltarska ožina je odprta vsem državam in ključi Sueškega prekopa niso v rokah francoskega mornariškega ministra. Balkansko vprašanje je mednarodno, kar Evropa ve. Kar se tiče Tangerja, je Francija pripravljena pripustiti italijansko vdeležbo v mednarodnem pasu, to pa šele potem, ko bo prišlo do soglasja s Španijo, kar se bo kmalu zgodilo. Za Francijo ni tuniškega vprašanja. Lahko pa se domneva, da bo v teku enega rodu Tunis nehal biti kolonija in bo postal francoska zemlja. Takrat bi traina prisotnost velike italijanske kolonije, ki odklanja francosko državljanstvo, utegnila postati nadležna.«

Okno v svet.

Grški komunisti

so zelo podjetni. V torek 13. decembra je zbornica razpravljala o predlogu, naj se nekateri komunistični poslanci izroče sodišču. Med razpravo se je pred parlamentom nabralo kakih petsto komunistov, ki so hoteli vdreti v zbornico. Zadrževali so jih orožniki in gasilci. Pretepanje je trajalo pozno v noč.

Avstrijski socialni demokratje

bi v dunajskem občinskem svetu radi ustvarili zvezo s krščanskimi socialci. Znani dr. Renner je stavil zadeven predlog, ki pa so ga krščanski socialci odbili.

Ljubljanska oblastna skupščina

se je v sredo 14. decembra sestala, da bo proučila proračun, ki znaša 60 milijonov dinarjev.

Na Kitajskem.

Nacionalistična vlada v Kantonu je v krvi udušila komunistični prevrat. Tisoči in tisoči so padli pod rabljevo sekiro. Posebno hude ukrepe je vlada izdala proti Rusom.

Razmerje med Čehoslovaško in Vatikanom

se vidno boljša. »Osservatore Romano« poroča, da se je te dni sklenil in podpisal začasni sporazum. Papež je sprejel izrednega čehoslovaškega poslanca dria Krofto v posebni avdijenci.

Kitajci in Rusi.

Nacionalistična vlada v Šangaju je poslala sovjetskemu generalnemu konzulu potni list in ga prosila, naj v osmih dneh zapusti ozemlje nacionalistične Kitajske. S tem korakom so prekinjeni diplomatski stiki med sovjetsko vlado in kitajskimi nacionalisti.

Vojna v Siriji.

Sirski sultan je napovedal Franciji vojno. Francoski listi pišejo, da bo Francija radi tega vrnila Zvezi narodov svoj mandat nad Sirijo, kajti njena čast zahteva, da se ne bojuje, kjer bi morala delati v mirnem pravcu.

Konferenca socialistične internacionale

Socialistična internacionala je sklicala zastopnike socialističnih strank severno-vzhodne Evrope (Nemčija, Gdansko, Litavska, Poljska, Estonska, Finska, Letska in Rusija) v Berlin k razgovoru o političnem položaju v severno-vzhodni Evropi.

Nemiri v Sudanu.

Pripadniki nekega zamorskega rodu so umorili angleškega stotnika Fergusona in njegovega spremljevalca. Ker so se taki neredi pojavili tudi na drugih krajih Sudana, je vlada poslala kazensko ekspedicijo, ki jo spremljajo tudi letala.

DNEVNE VESTI

Naročnikom in čitateljem!

Današnji številki »Goriške Straže« smo priložili »Božično prilogo«. Storili smo to v skrbi, da gotovo dobe vsi naši prijatelji prilogo do praznikov. Vsled zamudnega poslovanja nekaterih poštnih uradov se namreč dogaja, da dobijo ponekod petkovo »Stražo« šele v ponedeljek.

Naročnike in druge prijatelje po deželi prosimo, naj božične praznike porabi o za širjenje našega lista. Še mnogo, premnogo je slovenskih domov, slovenskih družin v naši domačiji, ki nimajo svojega glasila — »Goriške Straže«. Da, glasilo slovenskega ljudstva v Primorju je »Goriške Straža«, to s ponosom poudarjamo. Pogumno se je vedno in povsod borila za njegove pravice, ga ščitila, poučevala in vzgojevala. Mnogokrat je radi tega morala prenašati žrtve, toda nikoli ni oklevala, vedno se je držala načel, ki si jih je zapisala na svoj prapor. Zvestoba za zvestobo! Skrbite tudi vi, prijatelji, da se z razširitvijo »Straže« okrepi in podpre njen gmotni obstoj in vcepijo njena načega v dušo vsega našega ljudstva. Na delo za »Goriško Stražo«!

Prijateljem in somišljenikom.

Vodstvo »Pol. društva društva Edinosti« v Gorici in »Kmetsko - delavskih zvez« pošilja vam vsem božična voščila. Naj bi v miru teh praznikov vsi naši možje in fantje zbrali svežih moči za skupno delo za naše ljudstvo. Bog živi!

»Goriška pratika«.

Izšla je druga izdaja »Goriške pratike« za prestopno leto 1928. Prva izdaja je bila zaplenjena radi vsebine, ki je bila, kot trdi odlok o zaplembi, naperjena proti narodnemu redu v državi. »Goriška pratika« stane za celoletne naročnike »Goriške Straže« 50 stotink, v knjigarnah pa 1.80 L. Sezite po njej, ker prinaša mnogo zanimivega in koristnega!

Gg. poverjenikom G. Mohorjeve družbe.

Sporočamo gg. poverjenikom, da imajo udje pravico, sprejeti »Tolmince« po znižani ceni 5 lir, le do konca tega leta. Nerazpečane izvode naj nam gg. poverjeniki izvolijo vrniti do novega leta. Kar jih ne povrnejo do tega roka, jih bomo smatrali za razpečane. — *Tajništvo G. M. D.*

Razpuščeni društvi.

Goriški prefekt je razpustil »Katoliško delavsko društvo« v Idriji in prosvetno društvo »Iskra« v Renčah. Razpustitev je prefekt utemeljil s tem, da sta obe društvi delovali v nasprotju z narodnim redom v državi.

Nov doktor.

Na padovanski univerzi je promoviral z najodličnejšim uspehom za doktorja prava naš rojak g. Lojze Vogrič iz Slapa ob Idrijci. — Častitamo prav iskreno!

Shod »Skalnice«.

Shod ženskega delavskega društva »Skalnica« bo na praznik sv. Štefana dne 26. t. m. ob štirih pop. v cerkvi sv. Ivana. K obilni udeležbi vabi **predsedn.štvo.**

Smrtna kosa.

V Podgori je v petek proti večeru umrl nagle smrti, zadet od srčne kapi, 26 letni Rihard Bregant iz znane Bregantove družine. Nesrečni mladenič se je vračal iz gozda v Grojni proti domu, ko ga je nenadoma dohitela smrt. Bolehal je že dalje časa na srcu. V nedeljo je imel veličasten pogreb, pri katerem so mu pevci zapeli dve ganljivi žalostinki. Pokoj njegovi duši, preostalim naše sožalje!

Pazite na položnice!

Pred kratkim smo priložili našemu listu poštne položnice v svrho lahkejše poravnave naročnine za leto 19.8. Obenem smo prosili, — in to prošnjo danes ponavljamo —, naj vsak, ki pošlje denar, na prostoru na drugi strani, ki je določen za pripombe, zapiše, ali je nov ali star naročnik; zadostuje tudi črka »n« ali »s«. Prosimo, da nam to uslugo napravijo vsi, ker s tem zelo olajšajo delo uprave.

Kdor bi položnice ne rabil, naj nam z njo pridobi novega naročnika.

Tajni konzistorij.

V ponedeljek 19. decembra se je vršil tajni konzistorij, v katerem je papež imenoval pet novih kardinalov, ki so sami inozemci. Novi kardinali so: Lepicier (Francoz), Roulleau (Francoz), Binet (Kanadec), Sagura y Saenz (Španec) in pater Just Szeredy (novi ogrski primas).

Spremembe pri listu »Corriere della Sera«.

Dosedanji ravnatelj znanega milanskega dnevnika »Corriere della Sera« Ugo Ojetti je odpuščen, ker je bil, kot mu je očital rimski »Impero«, premalo navdušen za fašizem. Po poročilih rimskih listov je dobil 2 milijona lir odpravnine. Ojettija je nadomestil dosedanji ravnatelj turinske «Gazzetta del Popolo» Maffio Maffi. Istočasno so se izvršile važne spremembe tudi pri drugih velikih italijanskih dnevnikih. Vsa vodilna mesta so zasedli izraziti fašisti.

Prihodnja seja sveta Zveze narodov v Rimu?

Francoski listi se resno bavijo z mislijo, da bi se prihodnja seja sveta Zveze narodov vršila v Rimu. Tako bi tudi Briand dobil priliko, da se porazgovori z Mussolinijem.

Giunta — podtajnik.

Znani tržaški poslanec Franc Giunta je imenovan za državnega podtajnika v ministrskem predsedstvu.

Občinske volitve v Mariboru.

V nedeljo 18. decembra so se v Mariboru vršile občinske volitve. Slovenska ljudska stranka je dobila 14 mandatov, socialisti 12, samostojni demokratje 6, Nemci 5, radikali, narodni socialisti, obrtniki in komunisti po enega. S. L. S. je dosegla zelo lep uspeh.

Razkol v anglikanski cerkvi.

V Angliji je, kot znano, cerkev zelo tesno zvezana z državo. Dolgo časa se je že pripravljal nov obrednik. Ko je bil dokončan, so ga anglikanski škofje predložili zbornici lordov, ki ga je sprejela in odobrila. Nato so ga predložili tudi parlamentu, ki pa ga je z večino 33 glasov odklonil. Sedaj je anglikanska cerkev v zelo težkem položaju, posebno, ker tudi nekateri škofje odobravajo sklep parlamenta.

Dunajske zemljiške bukve.

Dunajsko civilno sodišče sporoča, da so končana pripravljalna dela za obnovo zemljiških bukev, ki jih je vničil julijski požar v justični palači. Kdor je pri teh zemljiških bukvah prizadet, naj sporoči omenjenemu sodišču svoje želje in naj priloži dokumente (izvlečke, risbe, notarske listine itd.), ki dokazujejo, da ima dotičnik res to ali ono pravico na tej ali oni parceli. Vse prijave so kolka proste.

Jugoslovanski državni proračun

je bil v seji finančnega odbora v načelu sprejet. Sedaj se prične podrobna razprava.

Kongres italijanskih delavcev.

Francoski list »Populaires« poroča, da se je v ponedeljek 19. decembra pričel v Parizu kongres italijanskih delavcev - socialistov. Podrobnosti glede kraja in udeležencev list ne javlja. Vendar pa je prišla v javnost vest, da predseduje kongresu bivši italijanski socialistični poslanec Filip Turati, ki je ušel preko meje.

Protifašistovski vseučiliški profesor.

Zadnjič smo poročali o rimskem profesorju Faggelli, ki so ga slušatelji radi protifašistovskega prepričanja izžvižgali. Ko je naučni minister zvedel za ta dogodek, je takoj ukazal rektorju rimske univerze, naj ukine predavanja omenjenega profesorja in naj uvede proti njemu preiskavo.

Nesreča v ljubljanski drami.

V sredo 14. decembra si je gospa Danilova, soproga znanega slovenskega igralca Danila, zlomila pri predstavi nogo. Pripeljali so jo v bolnišnico.

Parker Gilbert poroča.

Načelnik komisije za vojno odškodnino Parker Gilbert je podal poročilo o tretjem letu Dawesovega načrta. Parker pravi, da je prišel čas, ko se bo višina vojne odškodnine, ki jo mora plačati Nemčija, končnoveljavno določila. Parker ugotavlja tudi, da se nemško gospodarstvo vidno boljša in da kmalu ne bo več potrebovalo zunanje pomoči.

Vojaška služba v Belgiji.

Belgijska zbornica je s 74 proti 70 glasovom odklonila predlog socialistov o takojšnjem skrajšanju vojaške službene dobe na šest mesecev.

Uradniške plače v Avstriji.

Avstrijski parlament je odobril zvišanje uradniških plač. S tem so zaključena dolgotrajna pogajanja med uradništvom in vlado.

Davek na zdravje.

Turška vlada je izdelala zakonski načrt, po katerem bodo vsi davkoplačevalci obvezani plačevati 20 odstotno doklado k vsem davkom, kar jih plačujejo, to pa samo, dokler bodo zdravi. S tem denarjem bodo zidali bolnišnice in skrbeli za javno zdravstvo.

Proti ženski volilni pravici.

Francoski senat je odklonil predlog, naj pri prihodnjih volitvah dobe tudi ženske volilno pravico.

Usoda ruske opozicije.

Kongres komunistične stranke je izključil Kameneva, Rakovskega in mnogo drugih voditeljev opozicije iz stranke.

Za svetovni mir.

Združene države bodo v prihodnjih desetih letih zgradile samo 71 bojnih ladij, in sicer: 25 križark, 9 torpednih rušilcev, 30 podmorskih čolnov in 7 ladij za prevoz letal. Stroški bodo znašali 800 milijonov dolarjev.

Ako je človek pozabljiv.

Marrane, komunistični župan nekega francoskega mesta, se je mudil v Parizu, kjer se je vozil s kočijo. Ko je odhajal, je v vozu pozabil svojo torbo za akte. Ko so torbo našli, so jo seveda odprli, da zvedo, čigava je. V torbi pa so našli tudi mnogo važnih dokumentov komunistične stranke. Te so fotografirali, predno so jih vrnili. Marrane bo v bodoče gotovo bolj pazil na svoje stvari.

Ena o Angležih.

Neki vodilni mož angleške Intelligence Service (poizvedovalna in pripravljalna služba za angleške politične, vojaške in trgovske pohode) se je o Angležih izrazil takole: »Kjer ni Angleža je mir. En Anglež pomeni pipo. Dva tvorita že Company limited (družbo z omejeno zavezo), trije kolonijalni pohod, a štirje Angleži so že pisarna Intelligence Service-a, v katere neposredni bližini je petrolejski vrelec.

Pozdravi in voščila.

Pozdravi delavcev.

Vesele božične praznike in srečno novo leto voščimo »Goriški Straži«, vsem njenim bravcem in našim dragim doma. Mnogo pozdravov pošiljamo iz daljnega Milana. Antonija in Lojzika Čopi, Micika Klavora in Pepca Ivančič, vse iz Česoče pri Bovcu.

* * *

Vesele božične praznike in srečno novo leto voščimo priljubljeni »Goriški Straži«. Naj nam tudi prihodnje leto prinaša novic in nas razveseljuje tukaj v daljnem kraju. Enako voščino tudi staršem, bratom, sestram in vsem Podbrčanom, poznanim železničarjem, sorodnikom in vsem bravcem »Goriške Straže«. Tinca in Peter Šorli z družino v Castelplanio.

Iz Genove.

Slovenski fantje in možje pošiljamo voščila za vesele božične praznike in srečno novo leto 1928 staršem, bratom, sestram, vsem fantom in dekletom, enako našim ženkam in otrokom. Tudi naši »Goriški Straži« naša voščila za praznike in novo leto.

Bremec Leopold, Šuligoj Jurij, Bremec Jožef, Bremec Alojzij, Šuligoj Jožef, Šuligoj Ivan, Šuligoj Štefan, Kumar Viktor, Bratuž Rafael, Murovec Filip, Kokošar Ivan, Šauli Franc, vsi iz Lokovca; Stanič Vladimir, Gorenjepolje; Žbogar Alojzij, Humar Matevž, Banjšice; Šuligoj Anton iz Čepovana; Mrak Anton, Črne Rafael, Kofol Franc iz Grudence; Hojak Ciril, Skrt Ignacij, Berlot Jožef, Berlot Jožef, Berlot Anton, Berlot Andrej, Šuligoj Karlo, Jakopič Valentin, Jug Peter, Stergar Vincenc, Stergar Alojzij, Bavdaž Franc, vsi iz Levpe; Bavdaž Matej iz Cvetreža in drugi.

Iz Kalabrije.

Voščila za božične praznike in novo leto pošiljajo fantje iz Kalabrije (prov. Cosenza) staršem, bratom, sestram in dekletom. — Uršič Franc, Ručna Franc, Ručna Miha, vsi z Iderskega pri Kobaridu; Medved Janez, Hrast Alojzij, Šturm Venceslav, Faletič Franc, Faletič Jakob, vsi z Livka; Vončina Janez, Kuštrin Matevž, Kuštrin Janez, vsi z Vojskega nad Idrijo; Kokelj Fr., Štefan Bratuž, oba iz Cerknega.

Pozdravi naših izseljencev.

Bovčani na Holandskem pošiljamo pozdrave iz teh daljnih krajev in želimo vesele božične praznike in srečno novo leto staršem, bratom, sestram, sorodnkom, prijateljem, »Goriški Straži« in prav posebno pa bovškim dekletom. Čopi Anton, Roht Rudolf, Roht Ana, Roht Franc, Roht Andrej, Mlekuž Anton, Mlekuž Franc, Mlekuž Andrej, Mlekuž Franc, Mlekuž Vincenc, Janež Alojzij, Janež Franc, Komac Jožef in drugi.

* * *

Iz pota v dalnjo tujino pozdravljajo iz Neapelja svoje domače, znance, prijatelje, prijateljice in dobrotnike ter želijo vsem vesele božične praznike in srečno novo leto Remec Viktorija, Bole Franc in Ravbar Anton, Ponikve na Krasu, Bezek Alojzij, Križ pri Tomaju.

* * *

Slovenski izseljenci, ki bivamo v Argentiniji v mestu Parana, pošiljamo božična in novoletna voščila našim staršem, bratom in sestram, ženam in dekletom, posebno pa »Goriški Straži«, ki nas je prvič obiskala v našem mestu.

Pintar Franc, Hlede Henrik, iz Št. Mavra; Persolja Karol, Drufovka Anton, Terčič Albin, iz Podsabotina; Jakin Anton, Benčič Alojz, Štekar Ciril, Štekar Ida, iz Kojskega; Prinčič Andrej, Prinčič Matilda, Prinčič Franc, iz Števerjana; Begantič Karol, Pisk Jožef, Devinar Anton, Prinčič Alojz, Nikolaučič Mihael, Srebernič Karol, iz Cerovega.

„Pojdimo torej v Betlehem in poglejmo to, kar se je zgodilo in nam je oznanil Gospod!“

Sv. Luka.

In sv. pismo nadaljuje: *»In pohiteli so (pastirji), prišli tja in našli Marijo, Jožefa in dete, v jasli položeno. Ko so to videli, so povedali, kar jim je bilo o tem detetu rečeno. In vsi, ki so slišali, so se čudili temu, kar so jim povedali pastirji. Marija pa je vse te besede hranila in jih premišljevala v svojem srcu. In pastirji so se vrnili in Boga slavili in hvalili za vse to, kar so slišali in videli, prav kakor jim je bilo povedano.«*

Giovanni Papini:

Zakaj?

Sedel sem na travo ob reki, pa je prišel ribič zraven mene in je privezal svojo mrežo in se pripravil, da ogoljufa te smešne ribe. Dvignil sem se in stopil k možu. Ribič me ni pogledal. Bil je nizek mladenič z ožganim obrazom. Vrgel je mrežo v vodo in čakal ko človek, ki ne misli na smrt.

Vprašal sem ga kar sem moral že stotič ponoviti:

— Zakaj delate to?

Mladi me je pogledal s pomilujočim in začudenim izrazom. Odgovoril pa ni. Moral sem mu vprašanje ponoviti.

Pa je mladič odprl široka usta:

— Da vlovim ribe.

— In zakaj hočete vloviti ribe.

— Da jih prodam.

— In kaj delate z denarjem?

— Kupim kruh, vino, olje, obleko, čevlje in drugo robo.

— In zakaj kupujete te reči?

Mladič je malce obstal v zadregi. Moral sem ponoviti vprašanje, gledaje mu ostro v oči. Obračal se je na vse plati, potem pa je odvrnil:

— Da živim.«

— Pa zakaj — sem mu takoj odbil — hočete živeti?

Začudenje in razigranost ribiča sta v tem hipu brezmejno zrastla. Zdaj se mu je zasvitalo, da sem malce udarjen, in četudi me ni smatral nevarnim, ni videl, kako bo ta reč končala. Poskušal se je zaničljivo nasmehniti:

— Živim, ker sem rojen.

— Pa za kakšne namene živite?

— Za kakšne namene? Kaj pa so to, nameni?

— Hočem reči: Kaj je za vas najvažnejša reč v življenju?

— Zastopim. Moj namen je ta: loviti ribe.

Zagledal sem kmeta, ki je kopal na njivi, in ko je odpiral zemljo, sem stopil k njemu, da ponovim večno vprašanje:

— Zakaj delate to?

Kmet me je pogledal s črnimi, nemirnimi očmi in je odgovoril:

— Da bo zrastlo žito.

— Zakaj hočete, naj zrase žito?

— Da bom imel kruh.

— Zakaj pa potrebujete kruh?

— Da se hranim in živim.

— Zakaj pa hočete živeti?

Na to vprašanje je kmet sklonil glavo, prijel za lopato in nadaljeval svoje trdo delo. Gola noga se je spet naslonila na železo in lopata se je zarezala in dvignila plasti mastne, črne, sveže zemlje.

Veter pa se je vsevdilj smejal krog moje glave.

* * *

Tam blizu je bil travnik in na njem punčka v rdeče oblečena, in je sklonjena nabirala zadnje letne cvetice.

Poklical sem jo oddaleč kakor kličemo psičke. Dvignila je obrazek iz cvetic, me smehljaje gledala in stopila korak, dva meni nasproti. Komaj sem ji stal ob strani, sem ponovil to mučno vprašanje:

— Zakaj delaš to?

Punčka se ni pustila prositi in je brž odgovorila:

— Da naredim šopek Mariji.

— Pa zakaj hočeš poviti šopek Mariji?

— Da se me bo spomnila.

— Pa zakaj hočeš, naj se te spomni?

— Da mi pripravi prostor v paradižu, prav blizu sebe, ko bom umrla.

Treba je le razširiti te besede rožnate punčke na vse ljudi, vse narode, ves svet — pa najdeš točen odgovor na vprašanje, ki muči mene in tebe: zakaj živim, zakaj živim!

Zakaj je punčka v rdeči oblekci tako delala?

Da dobi paradiž. Torej je živela, da se pripravi na smrt. To je odgovor, pravilen, popoln, — kakor mi ga ona dva roparja vode in zemlje nista znala podati.

F. T.

Sveti večer.

Bratje! Zvezde lesketajo
lepše kakor po navadi —
na nebeški se livadi
angelci smehljajo.

Bratje, v Betlehem hitite!
V jaselcah počiva Dete
molijo Ga duše svete.
Tudi vi molite!

Bratje! Revni vsi smo in ubožni.
Vendar je pastirjem skromnim
vstop dovolil k jaslim bornim
Sinek božji.

Rado:

Svetonočna fanfara.

V »Idijotu«, slovitem romanu znamenitega Slovana Dostojevskega, se mi je prav živo vtisnilo v spomin norčevo pripovedovanje o zarjavelem krvnikovem gumbu. Ko je bil idijot že pod rabljevo sekiro, ni v strahu trepetal, kar bi bilo človeško, pred zadnjim udarcem; ne, njegova misel se je oplela okrog gumba in ta spomin je za Dostojevskijevega idijota kot nit, na kateri je obešena slika njegove smrtne obsodbe.

Spomin na malenkost, ki je z glavnim doživljajem le v rahli zvezi, često nariše s polnimi barvami celo sliko, že obledelo morda radi novih doživetij. Posebno če doživiš kaj groznega ali pretresljivega, visi ta grozota v tebi le kot siva zmes; vjeti moraš pravi konec niti, da razvozlaš, kar si doživel.

Kot otrok sem rad sanjaril o starih viteških gradovih s sivimi, nazobčanimi stolpi na nepristopnih skalah. Ta moja predstava je bila tesno spojena s podobico viteškega gradu, ki mi jo je bil nekoč dal štacunar, ko sem v prodajalni kupil za mater kos mila. In še danes, ko berem zgodovino srednjega veka, se

Mir na zemlji.

(Iz nemščine prevedla P. L.)

Leži vasica, leži tako oddaljena od ostalega sveta, da dospe dobra in slaba vest tja komaj dva meseca pozneje kot v druge kraje na nemški zemlji. In tako se je zgodilo, da okrog božiča 1648. leta v tej zakotni vasici še nihče ni slutil, da je po 30 letih krvave vojne groze nastal mir v domovini — in vendar so gospodje poslanci že 25. oktobra v Münsterju in Osnabrücku z dostojno slovesnostjo podpisali mirovno pogodbo. — Tam okrog sv. Martina je sicer prišel v vas popoten človek, ki je pripovedoval v krčmi, da je mir v deželi; na lastne oči je videl, kako so tam doli ob reki po glavni cesti gnali kmetje živino v sejem. Toda nihče mu ni verjel. Nekdo je šel po starega učitelja. Ta je poskušal potnika na vse načine z raznimi vprašanji. Ko pa je popotnik omenil, da je bil na visoki šoli v Padovi in da tam študentje nosijo meče pod suknjo, zašepeče učitelj vaščanom: »Ne zaupajte kalo, da niso vaščani s palico pomu, črnošolec je!« In ni dosti manj plačali popotnika za njegov mirovno vest.

Ljudje so bili torej trdno prepričani, da je še vedno vojna. Kdor je imel opravka v gozdu ali na polju, je vzel s seboj radi varnosti močnega hlapca, s katerim sta se menjavala v straži; — preden sta šla na delo, sta natančno preiskala okolico in medtem ko je eden izmed njiju oral ali sekal drva, je drugi stal na straži. Parkrat so se res pokazale oborožene tolpe, a vaščani so jih pregnali s streli. Ali so bili vojaki ali roparske tolpe, nihče ni vedel. Vsako nedeljo je sivolasi župnik po opravljeni službi božji pristavil še prošnjo za mir in vsako nedeljo je v skromni vaški cerkvi zadonela otožna pesem:

O Bog, poglej z nebes na nas,
usmili se in pošlji mir!

Župnik ni imel nič glasu; hripavo in le s težavo je govoril, odkar so mu vojaki usilili neko pijačo, zvarjeno iz vroče vode in bogve česa. Od tedaj ni imel več mirne ure v življenju, a je vseeno vestno vodil svojo čredo in farani so razumeli svojega pastirja: tudi so se lahko prav tesno stisnili okrog njega, ko jim je pridigal, ker vojna, kuga in lakota so imele tedaj obilno žetev in število prebivalcev te zakotne vasice se je silno skrčilo.

Tako je prišel dan pred božičem. Nihče ni več mislil na vest o sklenjenem miru, ki jo je prinesel potujoči študent. A nekdo te vesti ni pozabil. To je bila stara mati vaškega čuvaja. Pred petimi leti je storila strašno obljubo. In ta obljuba jo je mučila sedaj, ko je ležala na smrtni postelji. Bilo je mrzlega zimskega dne, ko so ji prinesli domov mrtvega moža. Šel je v gozd, da podere smreko. Po končanem delu je sedel na posekano deblo, da v miru počezije kos kruha, kar pridrvi mirno tolpa vojakov in eden izmed njih iz objesti ustreli nič hudega slutečega moža. Obupana žena je tedaj proklinjala Boga, ki dopusti take vnebovpijoče zločine in krivice, in storila obljubo, da ne gre več k mizi Gospodovi, dokler bo trajala vojna. Sedaj pa je ležala onemogla v postelji, vedela je, da je smrt blizu in hrepenela je po združitvi s svojim Bogom v svetem obhajilu. Toda, ko ji je prigovarjal župnik, naj vendar prejme sveto popotnico, ker je obljuba ne veže, ker je brezbožna in bogokletna, se je obrnila v zid in ni dala odgovora.

Nemirno se je premetavala danes po svojem ležišču. Mučil jo je kašelj, a še bolj nekaj druzega. »Moj rajni oče je umrl na božični dan,« je rekla sinu zjutraj. Črez nekaj časa je bolestno zaječala.

»Kaj vam je, mati?« vpraša sin in podviza k postelji.

»Saj smo vendar kristjani, zašepeta bolnica.

»Jutri je Božič, mati,« prične zopet sin. »Ali nočete prejeti Boga?«

»Je mir v deželi?« vpraša bolnica z razburjenim glasom.

Nočni čuvaj žalostno odkima z glavo. »Ali ga ne bomo doživeli,

mi poraja pred očmi tista barvana podobica, ki je bila reklama za tovarno.

Vsa mladinska leta, ki sem jih preživel v Gorici, znova doživim, če se spomnim na petje kanonikov v veliki cerkvi pred škofovo mašo.

Še po bolj čudni poti gredo misli, če se hočem spomniti počitnic in vseh dni, ki sem jih prebil pri rajni teti v Polju. V ušesih mi mora zazveneti glas, ki so ga dala od sebe vrata na podu, če so se odprla ali zaprla in brž vidim kot naslikano Polje z Branico, sv. Martinom, Škratljevcem in vse brege ter pašne naokrog. — Baje je pri mnogih ljudeh spomin na preteklost v tesni zvezi z glasovi, ki so jih takrat čuli.

Na vsak način zavzema dolgo dobo v mojem dosedanjem življenju veriga doživljajev, ki jih spoznam, ko iščem po svojih spominih, ker sem jih sam pri sebi krstil z imenom »Svetonočna fanfara«.

Ne vem več natanko ali je bilo šestnajstega ali sedemnajstega leta. Od Gorice pa do polovice rihemberškše fare je bil sam vojak, tren, blato in siva puščoba. Na Hmelaški vasi, dober streljaj od nas, so bili prvi ljudje, ki jih granate še niso pregnale v steinklammske begunske barake. Žalostni dnevi so se vlekli skozi Polje, kjer smo živeli v večnem strahu pred zrakoplovi in granatami ter v pričakovanju nečesa neznanega... Le rajni Ivan Ivančkov, edini možak pri dobrih letih, ki je še ostal doma, je v svoji dobri volji včasih zaokrožil:

»Vsemu treba se privadit,
sprva sicer težko gre...«

Niti zavesti se nismo mogli, kako so prešli vsi sveti, ko solnce komaj pomežikne preko Goleca v našo braniško grapo, in že smo bili pred božičem. Pa kdo se je, kot nekoč že tedne prej, pripravljal, da bi sveto vžival blaženi pokoj svetih praznikov. Mlademu ženskemu svetu je marsikaj drugega rojilo po glavi... Stari možaki so se pa hodili gret za Karnelov ali Potarjev kot. Težko so padale besede, ko je kdo pogrebel po žerjavici in pravil, kaj je »naš« pisal s fronte. Mi dečaki, ki smo se v enem letu naučili več muh, kot prej v dveh, smo tudi vedeli za svoja pota. Jaz sem tu pa tam stopil k Bregarjevim, kjer je bila etapna pisarna. Ker sem še nekaj nemščine rešil iz šolskih klopi, mi je madžarski podčastnik, ki sem mu nosil žganje v zameno za podplate, dal prebrati nemško dnevno povelje, kjer se je bralo, kako stojijo reči na fronti. To sem potem raztolmačil Peračevemu gospodarju, ki je tedaj Polju podžupanil. Dogodke so zvečer možaki premlevali in ugibali ali bomo učakali sveti večer še doma. Par dni za tem sem opazil tega in onega, kako je z mračnim obrazom zasipal kako skrinjo v skopano jamo kje v bregu ali tudi doma v hramu.

Tisti teden pred prazniki se je od sv. Mihaela pa do Fajtovega hriba prav vžigalo. Nad Železnimi vrati se je oglašal težki možnar, ki smo ga vsi poznali za »cvajundfircgarja«. Tri dni pred svetim večerom se je privlekla od Štanjela dol dolga kolona vojaštva. Vstavili so se na Grofovi senožeti, kjer pa že dolge mesece ni bilo sledu zelenja. Zvečer je bilo že vseh devet hiš naše vasi nagnečenih z vojaki; bili so Poljaki in Romuni. Na Apkavem seniku so se utaborili čevljarji. Bili so štirje mladi fantje, ki so bili tako dobrega obnašanja, da je ženski svet brž pogruntal, da niso rojeni čevljarji, čeprav zdaj vojaške podplate krpajo. Moji rajni teti in sosedam so se pa prikupili s svetinjicami, ki so jih nosili kar dve vrsti pripetih na čepico, kot v prejšnjih časih kramar na Governi za kvaternico. Z enim od njih sem se kmalu sprijaznil. Povedal mi je, da mu je ime Stanislav Kosciuszko. En večer se je prav razgovoril. Na Apkov senik sem privlekel cilerco novega; tedaj mi je pravil, kako bo njegova domovina še postala velika... Morda je bil videc ta Kosciuszkov soimenik in rojak? Tisto noč potem je na fronti prav razsajalo. Vojaki niso smeli k počitku.

S težkimi skrbmi so tisti večer vasovali pri Potarjevih. Beseda ni kar nič tekla. Pred časom je gospodinja začela z rožnim vencem in utrnila glavno. Razšli smo se z bridko mislijo: »In jutri je sveti večer...«

Popoldan pred svetim večerom je bil neskončno turoben. Bilo je ko da bi se vsesalo v možgane razpoloženje na vernih duš dan. Skozi sivi svišč, ki je preprezal dolino, je pršelo, da se je blato po cesti kar vleklo. Baterije z Vrha nad Peklom so obstreljevale letalo, ki je prav nizko plulo nad postajo. Sicer je pa bilo prav mirno ta dan.

Toda manjkalo je vse: kako daleč so bili tisti topli družinski sveti večeri! Nič pritrkavanja. Mežnar na sv. Martinu, kamor smo hodili kako nedeljo k maši, ker je bilo pri fari v Britofu evakuirano, je proti večeru začel nabijati na kositerni izstrelek. Stari mežnar mi je pozneje pravil, da se je jokal pri tem svetonočnem »pritrkavanju«, ki je bilo le klepanje kose... Toda nas v dolini se ni vsa dobra volja svetomartinskega cerkovnika prav nič prijela. V nobenem ni bilo razpoloženja, da bi šel po opolzki stezi mimo globeli v Petniku k polnočnici.

Ko sem povečerjal papriciran golaš, ki mi ga je daroval kuhar iz oficirske kuhinje v naši hiši, sem ogrnil staro pelerino in šel obiskat Stanislava. Ko ga nisem našel, sem zavil k Potarjevim, kjer so že bili zbrani običajni vasovalci. Pili smo kuhano vino in poslušali vojake, ki so prišli s fronte in pravili, kako je v njih krajih za praznike. Pri teh spominih se jim je zateknilo, da smo se vsi zagledali v žerjavico. Veseli Ivančk je poskusil s šalo. Drugi so pritegnili, pa ni šlo prav iz srca. Ure so nenavadno hitro potekale. Gospodar Janez je že pripomnil, da se bo treba vzdigniti k počitku, kdor hoče k prvi maši.

Tedaj so se od nekod prikradli čarobni glasovi melodije: »Sveta noč, blažena noč...« Prihajali so in se oddaljevali ti srebrni glasovi, kot iz pozavne, da smo obstrmeli ter občutili vso blaženo sladkost tistih svetih večerov, ki smo jih doživeli, a jih ni več...

Prvi nas je prekinil Ivan Ivančkov: »Jaz grem k polnočnici, kdo gre še?« Drug za drugim smo mu pritrdili; v vseh se je zbudila poezija svete noči, ki so jo zamorili strupeni vojni dnevi. Šel sem domov se preobleč. Na naši guni srečam one štiri prijatelje Poljake; dva sta imela pozavne, dva trobente. Stanislav me je v poltemi zapazil: »Danes gori lučka pred podobo Bogorodice Čenstohovske. Okrog kleči oče in mati ter vsa družina in molijo tudi za njih Stanislava; vem. Srebrno se leskeče snežna odeja preko mojega Polesja tam v Poljski... Zdaj vabi tudi pri nas k polnočnici... To melodijo smo se naučili lani, ko smo taborili pod Triglavom v neki fari. Ni lepa ta vaša »Sveta noč, blažena noč...«? Za voščilo in tolažilo sebi ter daljni domačiji smo jo zatrobili...« Solza se mu je zalesketala, ko mi je segel v roko za slovo in voščilo. Za oglom se je prikazal stari Karnel, ki je nekaj nosil pod roko: »Fantje, danes je sveti večer... Lepo znate.« Nemo sem postal še par trenutkov z njimi, potem so morali iti, ker so imeli tudi to noč alarm.

Visoko gori pod bregom se je premikala po stezi lučka. Poljci so šli k polnočnici k sv. Martinu. Melodija »Svete noči...« jih je zdramila. Moral sem pospešiti, da sem jih dohitel. Vasice spodaj so pokojno spale; še bori v Gori in na Golecu so umolknili in se zbrali kot k molitvi... Res, sveta noč.

Natlačeno nas je bilo v revni cerkvici. Bili smo skoro vsi Poljci, ki nas je zdramila k božičnemu razpoloženju svetonočna fanfara. Z brejske strani jih je tudi dosti prišlo. Župnik, ki je kot begunec našel majhno sobico v mežnarjevi hiši, se je čudil, da se je toliko ovčic zbralo. Priprosto in toplo je govoril o sveti noči, Detetu, ki prinaša mir. Voščil je praznike oni polovici fare, ki je pregnana od doma in tej, ki je doma. Potem so raskava grla starih mož mehko zapela: »Sveta noč...«; solze, solze veselja božičnega in prošnje, so polzele v kelih med darovanjem... V sladki omotici se mi je zdelo, da živim v drugem svetu.

Ko smo stopili po končanem opravilu na plano, se je nad Gorico zasvetilo; drugi, tretji blisk... Potem je začelo grmeti. — Kako hitro smo se zbudili iz omame svete noči... Kot ti bliski, tako kratka je bila za nas sveta noč.

Na praznik popoldan sem moral v Grad, kjer je bila bolnišnica, po vojaškega zdravnika, ker je Pepini iz Mlina slabo postalo. Čakal sem pred operacijsko sobo. Vrata se odpro; na nosilih prinesejo mrtvo truplo. Preko čela curek krvi, usta odprta, oči vprte navzgor, pesti krčevito stisnjene, tak je bil mrtvi — Stanislav Kosciuszko, ki je še sinoči s svetonočno fanfaro molil novorojeno Dete. Vstopivši zdravnik je mrmral: »Bauchschuss«, strel v trebuh.« Bolničar mi je povedal, da je bil oddelek v jarkih nad Renčami; tam je Stanisgava zadel smrtonosni strel.

Sleherno leto, ko se bliža sveti večer, začujem svetonočno fanfaro in ugledam navzgor vprte oči mrtvega svetonočnega trobentača. To leto se še zlasti zmislim nanj, ki je hrepenel v sveti noči po svojih in po poveličani domovini, a ga je strel v trebuh rešil iz hrepenenja.

»Poslušajte nebesa in zemlja vlecí na ušesa, ker Gospod govori: Otroke sem si zredil in povišal, oni pa so me zaničevali. Vol pozna svojega gospodarja in osel jasli svojega gospoda; Izrael me pa ne pozna in moje ljudstvo ne razume!«

Izaija.

Ivan Pregelj:

Molitev revnih.

Otroci! Kadar molite, recite še tako:

Zdrava, bolest, družica naša in sestra, zdrava! Od vekov naših dedov in očetov prijateljica, bridka sodruga naših bratov, hčera in sinov, temna in stroga paznica naših otrok, učiteljica nas vseh, zdrava! Blagoslovljeno Tvoje ime, ki si nas učila spoznati hudo, da smo dobro tembolj ljubili, zdrava, da si z bičem in jarmom pokorila, da nismo vtonili v sili in živimo. Vsevdilj ostani z nami in rok svojih svetih ne odmakni od našega temena, Ti bridka! Saj smo po Tebi, kar smo in kar imamo: vero in ljubav in pesem in luč, da nam sije in še v bridki zadnji uri. Amen.

---

mati, vi ne in jaz tudi ne.« In molče gre iz hiše.

Komaj je odšel nočni čuvaj, pristopi k posttelji sin njegov, visokorasel fant. Sedel je dosedaj molče za pečjo in rezal bakljo. »V mesto pojdem, stara mati, in tam vprašam, ali je vojna ali mir. Jutri zjutraj bom zopet doma.«

»Da, le pojdi!« šepeče bolnica. »Pojdi preden se vrne tvoj oče, ker on bi ti gotovo ne dovolil.«

»Koga naj vprašam tam v mestu, stara mati?«

»Tam v mestnem stolpu stanuje čuvaj Vaibl. Njegovi ženi sem krstna bgtra. Njo vprašaj. Ona bo vedela. Ko se je poročila, sem ji dala v dar srebrno solnico. To naj ti da v dokaz resnice, če je mir v deželi. Pojdi in vzemi s seboj očetovo sulico, volk...«

Toda fant je ni slišal več. Že je hitel po strmem pobočju v dolino proti mestu.

Šest ur hoda je bilo do mesta. Pot je vodila skozi divje goščave in temne gozde, mimo požganih mlinov in zapuščenih vasi; potem navzdol v široko, odprto dolino ob veliki, široki reki, ob kateri se je vila glavna cesta in kjer so ležala večja in manjša mesta. V gozdu in goščavi se je skrival volk in v dolini ob cesti so gospodarile roparske tolpe že dolgo vrsto let.

Čez dan je ležala starka mirno. Ko je sin kuhal kosilo, ker razen starice ni bilo žensk pri hiši, je pogrešil fanta in vprašal: »Kje pa je fant?« A vprašal je bolj samega sebe nego mater in ta je molčala.

Mračilo se je. Tedaj je oče v skrbeh pogledal za sinom v hlev in na skedenj in navzdol po vaški cesti ter se ves nemiren vrnil v izbo. Molče je sedel k peči. Mati je bolestno zastokala.

»Ali kaj želite, mati?« se oglasi sin od peči. »V mestu bo,« zaječi bolnica.

»Fant« skoči sin preplašen pokonci.

»Vprašal je šel, če je mir v deželi.«

»Mati,« vzklikne čuvaj obupno, »če se mi fant ne vrne, vi ga imate na duši!«

Starka je mrmrala nekaj nerazumljivega, zobje so ji šklepetali. Oba sta molčala. Noč je polagoma napolnila izbo s temo, le oči stare, sive mačke so se čudno lesketale v tej temi.

Ko je pogledal Orion preko hišne strehe, vstane nočni čuvaj, snamę s stene rog in brez besed zapusti sobo. Mačka se plazi za njim do vrat, toda preveč mrzlo ji je zunaj. V par skokih je nazaj pri peči, na svojem starem mestu. Njene široko razširjene zenice se čudno lesketajo tja proti postelji bolne starke.

Orion pa se vzpenja više in više po nebesnem svodu. Pravkar so pogledale njegove oči — radovedne zvezde — v gozdno globel tam zadaj za vasjo. Volčja jama so je rekli vaščani in vedeli so zakaj. Zvezde so pokukale prav v dno globeli. Nekaj temnega je ležalo tam skoro nepremično — človek in žival v besni borbi za življenje in smrt. Visoko gori nad globeljo pa je stal nočni čuvaj in napeto zrl navzdol. Toda pogled mu je plul preko skupine na tleh — in boj je bil tih, niti hropenja bojujočih se ni bilo čuti. V trenutku, ko se je oče obrnil nazaj proti vasi, je iz globeli prodrl moten pogled v višave do zvezd in z nadčloveško močjo je zavzdihnila obupana duša: »Gospod! Pomagaj mi, daj mi moči, da prejme stara mati sv. popotnico!«

Nočni čuvaj je krenil polagoma proti pokopališču. Od tam je zamogel videti daleč naokrog. Napeto je zrl dolgo časa po cesti, proti gozdu, proti globeli in prisluškoval — a vse tiho. Nato je šel počasi preko pokopališča. Pred visoko gomilo mu zastane korak. Sedemnajst jih leži tu — kuga jih je pobrala v dveh dneh. Njegova žena in dve dekletci so bile med njimi. Tretjo pa so mu ugrabili vojščaki in ni se več vrnila.

Ni se več vrnila. Srce se mu skrči v mučni bolesti. Misel mu plove do sina. Če se ne vrne.... Toda ko dvigne obraz, da bi z nova prisluš-

Sveti dan je bil, rodil se je Izveličar. In zgodilo se je nekaj čudovitega. V betlehemskem hlevu je ležal v jaslih Izveličar, vseh bogastev gospodar. K njemu pa so prihajali v dolgi procesiji, od vseh strani, pastirji, kajžarji, hlapci, obloženi z grehi in življenja težo, in prinašali so mu darov, gospodarju vseh bogastev. Prišli so tudi trije kralji iz Jutrove dežele in so se mu poklonili, ko je ležal v betlehemskem hlevu v jaslih. Ugledali so bili zvezdo in zahrepeneli so — veliko, komaj zavedno, pol razumljivo hrepenenje se je bilo vzdignilo kakor veter od juga in je zavalovalo po vsi božji zemlji. *Iv. Cankar.*

Zlata hvaležnost.

»Po zahvali se vračajo dobrote nazaj k svojemu studencu, da se nam zopet podeljujejo.«
Sv. Tomaž.

* * *

»Če te ljubezen do Boga ne nagne k hvaležnosti, daj, da te priganja k temu vsaj upanje novega plačila.«

* * *

»Nehvaležnost zamaši studenec milosti.« *Sv. Avguštin.*

* * *

»Nehvaležnost je pekoč veter, ki posuši studenec božje dobrotljivosti, roso usmiljenosti in veletok milosti.«

Češki Ribničani.

O človeku, ki se je pozabil obrniti.
(Iz češčine.)

Za tretjo goro leži vas, ki ji pravijo Makarovje, prebivalcem pa Makarovci. Pa je šel nekdaj takle Makarovec na semenj in kupil kozo. Pri svitu lune se je vračal domov. Sredi poti mu poide ogenj v pipi. Mož hoče prižgati vnovič, toda veter mu pihne sleherno iskro. Možakar se obrne in res, posreči se mu prižgati tobak. Nato stopi in korači naprej, ne da bi se zopet obrnil. Koza se je sprva nekaj upirala, nato pa se je vdala. O polnoči sta bila zopet v vasi, kjer je Makarovec kupil kozo.

Čudoviti ptič.
(Iz češčine.)

Neki Makarovec je bil nor na ptiče. Slišal je, da so tudi ptiči, ki jim pravijo kanarčki. Napravil se je na pot v mesto in pobaral pri trgovcu s perotnino po kanarčkih. Trgovec je po govoru spoznal Makarovca in mu dal mlado gosko za kanarčka. Možak je nesel ptiča domov, kjer ga je vtaknil v kletko in mu žvižgal najlepše pesmice. Ptič se je vedno bolj redil, peti pa ni hotel. Končno mu je moral Makarovec zgraditi večjo kletko. Ptič je rastel in se širil, kletka se je morala še večkrat povečati. Ko je gos dorastla, je bil Makarovec ponosen na čudovitega ptiča. Upal je, da ga bo s časom navadil tudi peti. Ali je uspel ali ni, o tem molči zgodovina.

»Šel sem čez njivo lenega človeka in skozi vinograd neumnega moža; in glej, vse je bilo polno kopriv in trnje je pokvarilo njegovo površino in kamnita ograja je bila podrta.«
Preg.

Vesel in blagoslovljen božič!

F. T.

Svetonočna.

Če bi bil pastirček,
šel bi v Betlehem —
a tako ne smem.

Če imel bi ovčko
vzel bi jo s seboj. —
Nimam je nocoj.

Če za pot bi vedel,
šel bi k jaselcam —
a tako ne znam.

V hlevček me peljite
tja pred jaselce,
svetle zvezdice!

Dušo, svojo ovčko,
nesel bom s seboj
v Betlehem nocoj!

René Bazin:

Padli ptič[1])

Počasen je bil korak tega ljudstva, ki je šlo proti severu, kjer so bile visoke doline, po katerih po navadi križari, in francoska trdnjava Motylinski, pod čigar varstvom živi. Ako bi bojeviti Hoggars, kojih kolebajoči obrisi so se videli pri zibanju kamel, nemaravali se izmuzniti nadzorstvu francoskega kapitana, bi jih nič ne moglo izdati. Šum njihovih besed se ni slišal; bili so prednja straža in vodniki; prah se je dvigal za njimi, in za njimi tudi vrvenje mukajočih, tulečih in meketajočih čred, krik ženske, čije otrok se je pravkar povalil na tla, ali krik zamorca okoli živali, ki je skoraj poginila od žeje, in so jo zapustili. Meharisti[2]) Maximina, Fruytier-a, skoraj edini disciplinirani element v potujočem krdelu, so sledili v skupinah. Vse to se je vse dolge dneve mukoma vleklo po golih prostorih in iskalo točke z vodo, ki so nosile divja imena: Tenemert, Tenefsert, Zourika, In Ataï, In Tehoq.

Medtem je, v razdalji treh dnevnih marševv od trdnjave Motylinski, šlo razburjenje skozi rod; obrazi so se obrnili proti zapadu in ista vprašanja brez možnega odgovora so bila izgovorjena v skupinah pešcev in jezdecev. »Kaj je to? Kam gredo?« Dva moža iz oddelka meharistov sta v diru šla ob strani sprevoda. Sedeča na hitrih živalih, ki sta jih vzpodbadala, sta prehitela skupine, kmalu celo tisto, ki so jo tvorili Musa ag Amastane in njegovi vojniki. Kapitan ju je poslal naprej s pismi za častnika, ki je poveljeval pošti. Eno teh pisem, ki je poročalo, da je pohod uspel in da se Musa in njegovi ljudje vračajo v Hoggar, bi moralo biti poslano po brzem slu v In-Salah. Važno je bilo, da je bila osrednja alžirska vlada takoj obvešena, da se je tuareški rod ločil od drugih, ki so oblegali naše vojake v Agadesu.

Meharista sta bila dobro izbrana; poznala sta pot. Potovala sta noč in dan in kapitanovo poročilo je bilo že drugi dan izročeno poveljniku trdnjave. Tedaj se je naključilo, da je neko letalo, prvo, ki je priletelo do teh saharskih globin, nameravalo odpotovati dve uri kasneje v In-Salah. Pilot je vzel pisma in jih zaprl v vrečo.

Ob označeni uri je zagnal motor in odpotoval. Spremljal ga je opazovalec, častnik kot on. To je bil zračni polet nad puščavo, dolg več kot 700 kilometrov. Letalo se je počasi dvignilo, kakor se dogaja v gorskih pokrajinah, kjer je zrak lažji. Potem ko je v letu obkrožilo francosko postojanko, je vzelo svojo smer, se začelo naravnavati proti hoggarski grmadi in izginilo očem nekaterih vojakov, Francozov in domorodcev, ki so bili raztreseni na trdnjavskih okopih, opremljenih s strelnimi linami.

Do dveh tretjin pota je šlo vse dobro. Obdržalo je isto hitrost, kljub »zračnim luknjam«, kjer je stroj hitro padal; in tudi smer se ni izpremenila. Letalo je šlo proti severozapadu. Naenkrat pilot ni več slišal udarcev motorja. Pogledal je pod sebe. Smer je bila gotovo dobra. Na svoji desni je pustil grmado Hoggar. Plaval je nad neskončno, sivo, zagrajeno ravnino. Tu in tam so bile skalnate brazde in rumeno obzorje je tudi za naprej oznanjalo peščeno pokrajino. Pilot se je v mirnem poletu spustil na tla. Takoj sta se oba častnika žurila okoli dragocenega bolnika, svojega aparata in kljub grozni vročini iskala vzrok, ki je ustavil obtok bencina. Tri ure sta delala. Ko je bilo popravilo končano, je letalo vnovič odletelo. Puščave so videle, kako je šla mimo senca njegovih kril. Kamni so izgubili svojo barvo in se mešali s soncem. Po enournem poletu in že ponoči je bilo treba pristati. Morala sta biti več kot 100 kilometrov proč od In-Salah. Letalo se je pogreznilo, se dotaknilo zemlje, drčalo kakih 20 metrov, nato se je z obema kolesoma zadelo ob skalnato gručo, ki je pilot ni mogel videti. Namah je bila razbita shramba; bencin, ki ga je vrglo v izpuh, se je vnel in plamen je ovil letalo. Letalca sta bila privezana v letalu. Po katerem čudežu se jima je posrečilo, da sta se odvezala in skočila na tla? Znašla sta se drug pred drugim, začudena, da sta ušla smrti.

»Rešena!« je rekel mlajši. »Lahko si stisneva roko!«

»Brez dvoma,« je odgovoril drugi, »toda vse drugo gori!«

Pilot je potipal jermene svoje vreče, da bi se prepričal, da so pisma rešena. Toda bilo je le preveč res. Vse drugo: zaloge, kompas, fotografije, orožje, aparat, je izginjalo, zlomljeno od ognja, in zavzemalo obliko tistih mrtvih pajkov, kojih okostje sestoji iz majhne prazne vreče, pod katero so vpognjene velike šape.

Opazovalec in pilot nista mogla prenašati pogleda na požar, ki je

[1]) Ta črtica je XXII. poglavje romana »Il était quatre petits enfants«. —

[2]) Francoske afriške čete na kamelah.

koval, mu zvezdi tako milo in tolažilno zamigljajo, da se mu v plahem upanju orosijo oči. In naenkrat ga prevzame topla misel: »Nocoj nam je rojen Zveličar!« Še enkrat se ozre proti zvezdnatemu nebu. Bilo je baš okrog polnoči. Sname rog in zatrobi dvanajsto uro. Nato krene polagoma proti vasi. Ko dospe po temni vaški cesti bližu sredi vasi, prične peti:

Z nebes poslan sem na zemljo,
prinašam vest vam radostno...

in ravno hoče nadaljevati:

Zveličar se nocoj rodi
tam v Betlehemu v štalici,

ko zagleda visoko postavo, ki mu prihaja nasproti. »Tako visokorasel je samo eden,« zavrisne njegovo izmučeno srce — »moj fant!« Naglih korakov hiti proti njemu. Fant se bliža počasi, počasi, gologlav je in roke si pritiska na prsi. V senci bližnjega skednja se ustavi. Vesel in začuden obenem se mu približa oče. A še preden ga zamore vprašati, zakliče sin s tihim, tujim glasom: »Oče, pojdite po župnika, da prinese stari materi sv. popotnico!« In še tišje pristavi: »Mir je sklenjen!«

»Mir!« vzklikne mož in se opoteče. »Mir« ponovi še enkrat, tresoč se po vsem telesu in solze se mu uderejo po licih. Nekaj časa stoji kot omamljen in šepeče predse eno samo besedo: »Mir.« Toda naenkrat se vzdrami in se naglih korakov oddalji proti župnišču. Na sina je pozabil.

Ta gre počasi nazaj iz vasi. Mnogokrat počiva in pritisne roke na prsi. A vendar gre dalje in dalje — mimo zadnje vaške hiše, kjer umira težko in samotno njegova stara mati. Ven iz vasi proti črni gozdni globeli se vleče trudoma. Kaj ga neki vleče nazaj na strašni kraj? Hoče li še enkrat pogledati zadavljenemu sovražniku v krvavo, osteklenelo oko?

Medtem je nočni čuvaj dospel do župnišču. A zaman trka in kliče. Nihče se ne oglasi. Preveč groze so prestali v teh groznih letih, da bi ponoči odpirali hišna vrata. A nočni čuvaj jih odpre s svojo sulico in plane v izbo. Sredi izbe na tleh kleči sivi župnik in moli goreče: »Gospod, odpusti v miru svojega hlapca!« A nočni čuvaj ne čuje molitve. Eno samo besedo zakliče: »Mir«. Župnik ga pogleda z motnimi očmi, kot da ni razumel. »Moja mati umira. Nesite ji sv. popotnico! Mir je sklenjen.« Te besede so kočno pretresle starega župnika. Zajokal je naglas kot nebogljen otrok.

Nočni čuvaj pa je nadaljeval svojo pot do učitelja. S sulico je potrkal na vrata: »Jaz sem, odprite!«

»Kje gori?« vpraša učitelj odpiraje mu, a že začuti dvoje rok okrog vratu in znan glas mu zašepeče nekaj na uho. Učitelj se stresse in moža se razjokata v tesnem objemu.

»Pusti me, da grem zvonit, da tudi drugi zvedo to veselo vrst!« A nočni čuvaj ga ne čuje in le s težavo se oprosti starček iz tesnega objema, zbudi sinove in vsi hitijo proti cerkvi, le nočni čuvaj se vrne proti župnišču.

Štirinajst let so molčali zvonovi. Zadnjič so zvonili po bitki pri Nordlingu, ko so bili vsi ljudje polni upanja, da bo sedaj sklenjen mir. V miru ni hotelo biti in zvonovi so molčali, da ne bi s svojim zvonenjem privabili bojnih trum ali roparskih čet.

In sedaj so zopet zazvonili.

»Kaj tako buči?« sprašujejo otroci!« Mir je v deželi!«

»Kdo je to, mir?« sprašujejo otroci dalje. »Ali nam mir vzame kravico in ubije očeta?«

»Molčite, otroci! Oblecite se in molite!« »Ali mir tako buči?« so spraševali še dalje in vsi v strahu otroci. Toda mati jim ni več odgovarjala. Tedaj so revčki pričeli jokati in vsak se je stisnil v svoj kotiček in boječe prisluškoval nepoznanim glasom zvonov.

Nič kaj vbrano ne pojo zvonovi. Veliki zvon je počen in prav čudno votlo doni. Koj v pričetku vojne so vojaki njega in srednjega vrgli iz

uničeval skoro vsako možnost povratka: V senci sta dospela do majhne, dva kilometra bolj naprej ležeče verige čeri in prhle zemlje, ki je zapirala planjavo. Upala sta, da bosta ugledala popolnoma odprte prostore, na katerih bosta ob zori morebiti našla kako sled kamelskih poganjačev. Toda ne: druga brazda je daleč zapirala planjavo. Brez dvoma je bila zadaj tudi tretja, saj kolikor je bilo mogoče sklepati. Moža sta se zleknila po pesku in zlomljena od truda, zaspala. Tistega, ki se je prvi zbudil, je za trenutek, za kratek trenutek zgrabil strah. Okoli njega ni bilo drugega kot svetloba, tihota in samota. In svetloba se je večala, toplota je postajala tako zareča, da je z žejo ubijala popotnike, ki so se izgubili v puščavi med temi skalnatimi brazdami. Ko sta bila oba zbujena, sta se po svojih korakih od prejšnjega večera vrnila. Vpraševala sta se, ali ni ostalo malo vode med razvalinami letala. Toda shramba je bila prazna. Mislila sta, da je njuno upanje na zapadu. Ali ne bosta srečala, ako bosta počasi korakala, sledi prvih avtomobilov, poslanih iz In-Salah proti Tamanrassetu? Sedem ur in pol sta korakala proti vzhodu; pokrajina se ni izpremenila. Nikaka sled človeka, živali ali stroja ni pretrgala peščenih izrastkov, ki jih je nekdanji veter razprostrl za kamenjem planjave.

Tedaj sta pilot in njegov tovariš, izčrpana od truda, lakote in žeje, splezala na kakih dvajset metrov visoko skalo in se zleknila drug poleg drugega v senco razpoke med dvema skalama. Tam sta čakala smrti. Govorila nista nič. Eden izmed njiju je, predno je legel, da bi umrl, obesil svojo letalsko vrhnjo obleko na konec palice in zasadil palico na vrhu skale. Zadnja iznajdba teh obupancev. Ako do večera ne bosta umrla, bosta zažgala obleko in morebiti bo kdo videl znamenje.

Medtem je nekdo skrbel zanju. Rekel sem vam, kakšne čudovite služabnike ima Francija v saharskih častnikih. Ena njihovih vojaških čednosti je medsebojna pomoč, ki si jo nudijo, pripravljenost, pomagati tovarišu ali vojaku v nevarnosti. Oni vedo, da zalezujejo potnika, ki si upa v veliko puščavo, žeja, lakota, ropar, kača in blaznost. Tisto uro, ko bi bila letalca morala dospeti v In-Salah, je kapitan, ki je poveljeval oddelku, gledal na nebo v smeri proti jugu. Pokonci, sredi neke skupine, je na letalskem prostoru čakal, kdaj bo ugledal obe iztegnjeni in hitro se večajoči krili letala. Nič. Mislil je, da mu skriva aparat pesek, ki ga je dvignil saharski veter in ki često kali in rumeni obzorje. Ostal je na mestu. Minute, ki so minevale, so večale njegovo bojazen. Ko je videl, da se dan nagiblje h koncu, ni več oklevaL. Trdnjava je bila blizu. Vrnil se je in takoj dal poklicati tri mehariste, v katere je imel zaupanje: Mohammeda ben Mohammed, Mohammeda ben Djilali in Labita ben Mohammed. Prišli so. To je bilo spodaj na enem izmed belo-ograjenih trdnjavskih dvorišč.

»Dobro me poslušajte. Ptič, ki ste ga videli odleteti proti Hoggarju, bi moral biti tukaj pred tremi urami. Ako ni prišel, je kaka nezgoda zlomila njegova krila. Vi ga pojdete iskat. Ustavili se ne boste, dokler ga ne boste odkrili. Našli ga boste. Ko ga boste našli, se bo eden izmed vas vrnil, da mi prinese novico, druga dva pa bosta nudila pomoč častnikoma in ju pripeljala sem.«

V Sahari pada noč hitro. Ni se še bila naredila, ko so bili trije jezdeci že daleč. Te tri mravlje, sedeče na svojih kobilicah, so začele križariti po neizmerni zapuščeni pokrajini. Tista noč je bila noč lune, svetla in mrzla. Triie poslanci so tekli, delali obširne kroge, eden tukaj, drugi tam, in njihovo srce je bilo stisnjeno, kajti ukaz njihovega glavarja ni bil izvršen. V tem brezuspešnem tekanju v nesrečo je potekla vsa noč in del jutra. Končno je eden izmed mož, ki je pognal svojo kamelo na nek holm, ugledal v daljavi šestih kilometrov črno točko, o kateri se ni nič spominjal, da jo je kdaj videl v tej nespremenljivi pokrajini. Poklical je svoje tovariše. Kmalu nato je bila novica gotova. Čudovito izvežbane oči meharistov so lahko štele zvite železne droge. Tedaj je Labit ben Mohammed pojedel pet dateljnov, pil vodo iz svojega meha iz kozje kože in čisto sam krenil po poti v In-Salah, medtem ko sta njegova tovariša v velikem diru svojih kamel šla po sledi korakov častnikov na peščenih in skalnatih klopeh.

Ob drugi uri popoldne je pilot letala slišal drugega častnika, ki je rekel: »Meharisti!« Ni se ganil, samo mislil je: »Ubožec! Glej, sedaj se začenjajo prividi!« Opazovalec, ki se je v plamenu solnca drznil prav na robo skale, je vdrugič zaklical: »Meharisti!« In res sta prihajala dva moža kompanije v Tidikeltu v diru na svojih živalih in mahala z rokami. Letalca sta napol nora, brez moči se valeča po strmini, šla navzdol. Kričala sta: »Mâ! mâ! chouja mâ! — Vode! Vode! Malo vode!« Meharista sta bila že odvezala svojo mehova iz kozje kože. Vlila sta malo vode v bakreni skledici, ki jih obešajo na jermenje pri sedlu kamele. Častnika sta najprvo izpila, ne da bi se ustavila, vsak tri litre vode. Zahvalila sta se po francosko meharistoma, ki sta znala samo arabski, ki sta pa kljub temu zelo dobro razumela. Nato so zasedli kamele. Korakoma so se vrnili v In-Salah, kjer je zavladalo veliko veselje, ko so zopet ugledali tiste ki so bili izgubljeni.

Tako so nosili pisma Maximina Fruytier-a poveljniku oaze.

Za vesele praznike.

Romunska zgodba.

Knez Kuza je nekdaj nadzoroval neko vaško ječo. Ravnatelj je postavil vse svoje goste, kakih dvanajst potepuhov, v vrsto in knez jih je vprašal:

»Kaj si napledel?«

»Nič, knez.«

»Tako? — In ti?«

»Nič. Prisegam, da nisem nič naredil.«

»Hm, res!«

In pri naslednjem:

»Povej, kaj si naredil!«

»Nič.«

»In ti?«

»Jaz sem takisto nedolžen.«

Vsi so mu dajali enake odgovore. Končno je dospel do zadnjega jetnika.

»Zakaj si pa ti tukaj?«

»Kradel sem, knez.«

»Kradel si«?

»Da, dve kokoši sem vzel.«

»Kaj pa potem delaš tukaj med temi poštenjaki. Glej, da se pobereš!«

In ukazal je ravnatelju: »Takoj vrzite tega človeka ven.«

*

Zviti Pepček.

Pepček je prišel v trgovino in pohlevno čakal, da se bo kdo spomnil nanj. V roki je držal listek in večkrat pogledal nanj. Končno ga je prodajalec ugledal. Pepček je bral z listka:

»Moja mati potrebuje 10 kg zdroba, 5 kg sladkorja, 20 kg moke in 8 kg kave.«

Prodajalec je pripravil zahtevano blago?«

»Koliko mora mati plačati za to blago?« je vprašal Pepček.

Prodajalec je izračunil. Pepček si je vsoto zapisal in se obrnil proti vratom.

»Kam pa? Kako se glasi naslov tvoje matere?«

»Ni potreben,« je rekel Pepček med vrati, »to je bila samo moja računska naloga za jutri. Ako bi je ne bil pravilno rešil, bi jih dobil.«

*

Previdnost:

John je šel h konjskim dirkam, stavil srebrn petak in zadel. Dobitek mu izplačajo v srebrnih petakih. John krepko ugrizne vsak novec, predno ga vtakne v žep.

»Človeče«, mu reče prijatelj James, »blagajnik vendar ni ponarejalec petakov na debelo.«

»Vem,« odvrne John, »toda jaz samo gledam, ali mi niso morda dali tistega petaka, ki sem ga plačal.«

*

Tizianovo maščevanje.

Tizian je bil znamenit italijanski slikar. Nekdaj je priredil pojedino, pri kateri so se povabljenci izvrstno zabavali. Ko so pa zvedeli, da je postrežba zelo malo stala, so se norčevali iz svojega gostitelja. Umetnik je to zvedel in se maščeval. Povabil je prijatelje k drugi zabavi. Prišli so, ker so mislili, da bo zamujeno popravil. Toda nič. Nikakih priprav. Le v peči je veselo plapolal ogenj. »Gospodje,« je Tizian nagovoril svoje goste, »vam je več potrata kot pa resnična zabava. Glejte!« Slikar je pograbil častno oblačilo, ki mu ga je bil dal cesar Karl V. in ki je bilo vredno 5000 cekinov. Nato je vzel s stojala še sliko, ki jo je pravkar dovršil. Oboje je zvil in vrgel v ogenj. »Ne dvomim, gospodje, da se izborno zabavate in da boste zadovoljni zapustili mojo hišo. Zabava je končana. Srečno!« —

Rekord.

Seveda v Ameriki. Dva zavarovalna agenta sta se prepirala o prednostih svojih zavarovalnih podjetij. »Mi smo točni v izplačevanju. Pred kratkim je avtomobil povozil nekega moža ob desetih in ob desetih in dvanajst minut je njegova vdova prejela zavarovalnino in sicer še predno je dospela vest o moževi smrti.« — »To ni nič. Naš urad je v sedemnajstem nadstropju. Včeraj se je neki naš zavarovanec prekucnil iz triindvajsetega nadstropja. Ko je frčal mimo okna, smo mu zavarovalnino vtaknili v žep.« —

*

Ženin: »In kaj naj dam napisati na tvoj poročni prstan?«

Ona (hči nekega založnika): »Vse pravice pridržane.«

*

Oče: »Dragi sinko, Jurij Washington je bil v tvojih letih prvi v razredu.«

Sin: »V tvojih letih je bil pa predsednik Združenih držav.«

*

Sodišče v Texasu (Amerika) je izreklo sledečo znamenito razsodbo: »Oporoka W. Macdonalda se proglasi za veljavno in se vsi ugovori zavrnejo. Utemeljitev: Dejstvo, da je kdo zapustil 1,000.000 dolarjev za zgradbo astronomične opazovalnice, še ni nikak dokaz za to, da ni bil pri zdravi pameti.«

Kdo je večji?

»Moj oče je večji od tvojega.«

»Ne govori mi tega! Moj oče je tako velik, da mora stopiti na stol, ako hoče deti klobuk na glavo.«

---

lin in ju nekam zavlekli. Veliki zvon so vaščani pozneje našli v gozdu in ga, dasiravno je bil počen, obesili nazaj v line. — Nič kaj vbrano ne done zvonovi, a za ušesa vaščanov je to nebeška godba.

In vendar ni med njimi pravega veselja. Spomini na prestano trpljenje ostajajo pred njimi v vsej svoji grozi. Vsak misli na to, kar mu je ugrabila vojna in stare, komaj zaceljene rane zakrvave znova, vse prestane bolečine zaskele znova. Zbirajo se po cesti sredi vasi, a čudno tihi so in vendar nihče izmed njih ne dvomi, da je vesela vest resnica.

Opirajoč se na dva krepka moža, se bliža župnik. »Meti nesejo sv. popotnico,« pravijo vaščani in mnogo se jih priključi in spremlja župnika do hiše.

Župnik vstopi; sledi mu nočni čuvaj in strežnik, starejši učiteljev sin. Čuvaj prižge bakljo in jo pritrdi na steno, strežnik pa pripravi obhajilno mizo. Trudoma se skloni župnik k umirajoči: »Mir je v deželi, Meta! Hočete sedaj prejeti svojega Boga?«

Bolnica molči. Njene že skoro ugasle oči nemirno iščejo nekoga in njene vele roke tipaje iščejo nekaj po odeji. »Hočete?« ponovi župnik. »Glejte, smrt že stoji pri vašem vzglavju. Sklenite mir s svojim Bogom in pojdite v miru s tega sveta.«

Tedaj odpre starka trudoma oči in zašepeče: »Kje je solnica?« »Meša se ji,« pravi nočni čuvaj. A starka krčevito stisne ustni in trmast, uporen izraz se ji zabliska v očeh. »Hočem«... zašepeta. »Kaj hočete, mati?« vpraša sin in jo podpre. »Hočem umreti tako, brez Gospoda,« dahne bolnica in pokaže z roko v steno.

V tem trenutku se odpro vrata. Gruča mož stoji zunaj. »Počasi, počasi«... in pol nesoč ga, pol podpiraje ga privedejo vnuka k umirajoči. Obleka visi v cunjah z njega in je vsa krvava, prsi mu pokriva široka, zevajoča rana, iz katere neprestano curlja kri. Možje ga hočejo peljati v drugo sobo, a z zadnjimi močmi se ranjenec obrne proti postelji umirajoče starice. Tedaj ga možje vodijo tja, kamor želi. Ranjenec se onemogel zgrudi na posteljo, ki je kmalu vsa rdeča od krvi. Tiplje in tiplje in ko najde roko bolnice, ji stisne vanjo neko reč, katero je dotedaj krčevito stiskal v pesti. »Nate, stara mati, vzemite! Žena, ki ste ji botra, vas pozdravlja in vam sporoča, da je mir v deželi. Glejte tu solnico v dokaz resnice.«

Solnica mu je bila odpadla v boju z roparsko zverjo. Zato se je vrnil, da jo poišče. A na naporni poti so se mu z nova odprle rane, ki jih je bil le za silo zamašil z mahom.

Umirajoča stiska v roki solnico. Po obrazu se ji razlije izraz blažene sreče. »Mir, mir!« šepeta. »Hvala Bogu!«

»Umira in brez sv. obhajila,« zakliče strežnik. »Prijela ga bo tam gori,« dahne župnik. »Prijatelj, poljubite še enkrat, še zadnjič svojo mater in potem se pripravite, da vzamete slovo od svojega sina. Težke žrtve zahteva od vas mir.«

Rahlo položijo ranjenca na tla, žene mu izperejo rane, a obupani oče se vleže na tla k sinu in mu nemo zre v ugašajoči oči.

»Kako čudovito ljubka in lepa so pota oznanjevalcev miru,« šepeče župnik, a glas mu zamre v joku. Globoko je ljubil tega fanta z jasnimi modrimi očmi. Smrtni boj se prične. Oče tesno objema sina, kot da ga hoče iztrgati smrti iz naročja. Izba se polagoma polni z ljudmi. Žene tiho johajo. Smrtni boj je kmalu končan. Tedaj poklekne župnik in vse utihne in poklekne. Le nočni čuvaj obleži poleg mrtvega sina.

In župnik prične: »Slava Bogu«.... a prestrašen umolkne. Njegov glas, toliko let tih in hripav zveni krepko in jasno. Sveta groza pretrese navzoče. Kot bi se bal začeti, molči župnik dolgo časa, a naposled spet zadoni njegov glas pretresljivo kot glas zvonov, a čisto in močno:

»in mir ljudem na zemlji,
ki so dobre volje.«

GOSPODARSTVO.

Nadzorovanje živil.

Vsem je znano, da danes oblast strožje pazi na pristnost živil kot prej in da pazi tudi na cene živil. Vse to je že samo na sebi potrebno, posebna strogost od strani oblasti pa izvira iz stremljenja, da se vse gospodarstvo čimbolj uredi in disciplinira.

Izgleda pa, da se zelo mnogi, ki prodajajo jestvine, ne drže navodil oblasti, bodisi, da jih ne poznajo, bodisi iz nemarnosti. Zato pa priobčujejo razne številke listov »Piccolo«, »Popolo di Trieste«, »Istria agricola«, »Agricoltura Friulana« itd. obsodbe trgovcev, seveda na stroške obsojencev. Teh obsodb je bilo priobčenih že na stotine.

Največ obsodb je bilo izrečenih radi olja in jesiha, deloma tudi radi masla in sira. Trgovci so zapadli globi, ker niso imeli napisano, kakšno blago prodajajo. S tem so prišli v navskrižje z zakonom proti potvarjanju živil. Par pripomb k temu:

Pod imenom »olje« se glasom zakona lahko prodaja samo oljčno olje (olio d'oliva). Ker pa se v trgovini pod navadnim oljem ne dobi oljčno olje, temveč olje iz sezama ali podzemeljskega oreha, mora imeti vse tako olje napis »semensko olje«, oziroma »olio da semi«. Kdor prodaja tako olje in nima tozadevnega napisa, zapade kazni.

Isto velja za jesih (ocet). Pod imenom »jesih« se sme namreč prodajati samo jesih iz vina, dočim se dobi navadno v trgovini jesih, napravljen iz alkohola. Kdor prodaja tak jesih, naj ima napisano »aceto d'alcool«.

Kazni radi masla so pa bile izrečene, ker ni maslo vsebovalo predpisane množine tolščobe. Zakon pravi, da ne sme vsebovati manj kot 82% tolščobe. Kdor prodaja bolj pusto oziroma bolj vodeno maslo, zapade kazni.

V trgovini dobimo najrazličnejše sire, in sicer vse vrste od pustih do polnomastnih (polmastne, tričetrt, 15% itd.). Kdor hoče prodajati tudi puste sire, mora imeti napis »formaggio magro«, za polmastne pa »formaggio semigrasso«.

Potrebno je imeti tudi račune na razpolago, od koga smo blago kupili, ker oblast ne želi zadeti samo onega, ki prodaja na drobno, pač pa hoče iti zlu do korenike in predvsem zadeti onega, ki je prodal slabo blago, oziroma ene vrste blaga za drugo.

Svetujemo vsem onim, ki prodajajo jestvine, da si nabavijo tablico, kot se jih vidi že povsod po mestih, pa tudi že po deželi. Vsaka trgovina naj ima vsaj tri tablice, in sicer: »aceto d'alcool«, »olio da semi« in »formaggio magro«, ker če imajo te tablice, prodajamo lahko tudi oljčno olje, vinski jesih in polnomastni sir kljub temu, da nimamo tozadevne tablice. Seveda bodo boljše trgovine nabavile tablice za vse blago, ki ga prodajajo, ker so tablice tudi dobro reklamo sredstvo. *Po »Gosp. listu«.*

Sežanski trg.

Na trgu v Sežani dne 12. t. m. je bilo na prodaj 1101 glava živine in sicer: 487 volov in krav, 101 tele, 116 konj in 397 prašičkov. Cene goveji živini žive teže od 250 do 320 lir stot, teletom mrtve teže od 4.50 do 500 L. Konjem od 1000 do 3000 lir glava. Prašički 6 do 10 tednov stari od 125 do 150 lir. Kupčija na splošno prav dobra, posebno s prašički in molžnimi kravami. Konj je bilo na trgu prav malo; vzrok tiči v obmejni carini. — Prihodnji tržni dan se bo vršil 22. t. m.

Tržne cene.

Dne 20. decembra 1927.

Česen L 1 do 1.10 kg; zelje sveže 60 do 70 cent. kg; zelje kislo L 1.60 kg; cvetača 90 cent. do L 1 10 kg; čebula 90 cent. do 1 L kg; fižol navaden L 1.80 kg; fižol koks L 2.20 kg; solata endivija 80 cent. do L 1 kg; krompir 50 do 60 cent. kg; repa sladka 20 do 30 cent. kg; repa kisla L 1 kg; radič rdeč L 2.80 do 3.40 kg; špinača L 1.40 do 1.70 kg; zelena L 1 do 1.20 kg; motovilec L 2 do 2 40 kg; vrzote 40 do 50 cent.; pomaranče L 1.60 do 2 kg; kostanj L 1.10 do 1.30 kg; fige suhe L 1.80 do 2.60 kg; limoni 15 do 20 cent. komad; jabolka L 1.20 do 2.80 kg; orehi L 3.60 do 4 kg; lešniki L 6.50 do 7 kg; hruške L 1.60 do 3 kg; češplje suhe L 3.40 do 6.60 kg; maslo sveže L 14 kg; maslo presno L 17 kg; mleko L 1 liter; med L 10 kg; jajca 60 do 70 cent. komad.

Valuta.

Dne 19. decembra si dobil:

za 100	franc. frankov	72.42	do 72.72	Lir
za 100	belg. frankov	25[illegible].75	do 259.75	„
za 100	švic. frankov	354.75	do 356.75	„
za 100	češ.-slov kron	54.45	do 54.75	„
za 100	dinarjev	32.32	do 32.62	„
za 1	šterling	89.87	do 90.07	„
za 1	dolar	18.37	do 18.43	„
Novci po 20 frankov		71 —	do 73.—	„
za 100	avst. kron	0.257	do 00'2 3	„

Vojno - odškodninske obligacije dne 19. decembra 1927: 69.

Kaj je novega na deželi?

Sovodnje.

Dne 13. t. m. je po dolgotrajnem in hudem bolehanju preminul v cvetju let naš dragi sovaščan Alojzij Gorkič, v 19. letu svoje starosti. Bil je priljubljen posebno med svojimi sovrstniki. V četrtek se je vršil njegov lep pogreb. Kljub slabemu vremenu ga je spremljala številna množica ljudi na poti k zadnjemu počitku. Pokoj njegovi duši!

Gradnje na Krasu.

V soboto smo pokopali Frančiško Fabjan, mater ugledne Fabjanove družine. Pokojnica, ki je dosegla visoko starost 81 let, je bila po rodu iz Tupelč. Pogreba se je udeležilo obilno število domačinov in sorodnikov od drugod, pevski zbor ji je zapel štiri žalostinke. Razžaloščeni družini naše sožalje, pokojnici pa naj sveti večna luč!

Cerkno.

Cerkljanska cerkev sv. Ane ima od znotraj galerije, kjer se zbirajo največ fantje. Vsaka vas ima svoj prostor. Tja hodijo k sv. maši. Kar se pa zadnje čase vidi in opaža na Zakriškem koru, je pa že od sile. Je ravno tako, kakor da bi spustil iz hleva bike in kozle, ki se bodejo in pehajo. Fantje, ali vas ni nič sram, da vas vidijo ljudje, ko se pehate in tepete na posvečenem kraju.

Slap pri Vipavi.

Tretjo adventno nedeljo 11. t. m. je praznovala tukajšnja Marijina družba 25 letnico ustanovitve. Slavnosti so se udeležile tudi sosedne Marijine družbe iz Vipave, Goč, Planine, Vrhpolj in Budanj. Slavnostni govor, v katerem je vnemal dekleta za službo Marijino, je govoril dekanijski voditelj g. Srečko Gregorec, župnik iz Šturij. — Gosp. dekan iz Vipave je sprejel par deklet v družbo, nato pa je imel krasen govor, neposredno pred posvečenjem družbe presv. Srcu Jezusovemu. Med slovesnostjo so dekleta veselo prepevala pred posebno lepo okrašenim Marijinim altarjem. Mnogi so priznali, da kaj tako lepega že dolgo ni bilo na Slapu. Želimo, da bi vsejano seme božje besede obrodilo obilen sad.

Ledine.

Leto 1927. se približuje h koncu. Dovolj bridkih občutkov nas navda, ako se spomnimo, kaj nas je vse doletelo v tem letu. Po pravici lahko rečemo, da je skoraj vsako leto slabše od prejšnjega. Oglejmo si le naše gospodarske razmere. Kako drago je vse, kar si mora naš kmet kupiti, in kako pod ceno je tisto, kar proda, če sploh prodati more. Prejšnja leta se je vsaj za les kaj dobilo da je bilo za večje potrebe, sedaj tudi s to kupčijo ni nič. Edino mlekarstvo nam donaša še nekaj rednih dohodkov. Toda ne obupajmo. Kvišku glave! Zamislimo si, kako bi mogli še umneje gospodariti, da bi svoje izdatke še zmanjšali. Mogoče ne bi bilo napačno, ako bi pričeli zopet z setvijo lanu, ter si tako pridelali nekaj domače obleke. Časi so resni, in le kdor bo znal res umno gospodariti in pridno delati, si bo mogel zagotoviti svoj nadaljni obstanek.

Pozabiti pa ne smemo, da so nam v teh časih neobhodno potrebni tudi dobri časopisi, kakor n. pr. »Gosp. list« in »Goriška Straža«. Koliko poučnega smo dobili v »Goriški Straži«! Kdor je res z zanimanjem prebiral vse leto njene poučne članke, mora odkrito priznati, da bi več v današnjih razmerah ne mogel nuditi noben list. Zato ji ostanimo zvesti tudi v prihodnjem letu in potrudimo se dobiti še kaj novih naročnikov. Pozdravljeni vsi prijatelji in čitatelji »Goriške Straže!« Na svidenje v novem letu!

Orehovlje.

V petek dne 16 t. m. je po kratki, toda mučni bolezni zapustila to solzno dolino, previdena s tolažili sv. vere, 32 letna Cecilija Masten, rojena iz ugledne družine Ferletič v Vrtojbi. Šele tri leta je bivala med nami v Orehovljah, toda pogreb, ki se je vršil v soboto pop., je pokazal, kako je bila priljubljena in spoštovana od vseh sovaščanov. Pred hišo žalosti in na grobu, so zapeli domači pevci par žalostink. Pokojnica je bila tihega in mirnega značaja, skrbna in vestna krščanska žena. Naj ji bo Vsemogočni milostljiv sodnik in naj počiva v miru. Globoko užaloščenemu soprogu, z jedva 14 mesecev starim sinčkom, naše iskreno sožalje.

Maurice Leblanc:

Skrivnostno oko.

(Doživljaji Arsena Lupina.)

»V kristalnem zamašku,« odvrne gospa Mergy.

»In kristalni zamašek?«

»V zavojčku tobaka »Maryland«, ki je ležal na Daubrecqovi mizi.«

Prasville je kar obstrmel.

»Ah, če bi jaz to vedel,« zavpije naivno, »najmanj desetkrat sem imel tisti zavoj v rokah. No, to je pa že preneumno.«

»To pač nma nobenega pomena,« pojasni Klarisa. »Glavno je, da je stvar v naši posesti.«

Prasville je zategnil ustnice, ker bi mu bilo vsekakor ljubše, če bi stvar sam našel.

»Kje imate listo?«

Klarisa je s pogledom vprašala gospoda Nicola, potem je listo izročila Prasvillu.

»Da... da...,« je hlastno pričel, »blagajnikov podpis sem brž spoznal. In tu podpis predsednikov... z rdečilom. Razen tega imam še druge dokaze... odtrgani košček, ki se natančno prilega v zgornjem levem oglu.«

Iz železne blagajne je prinesel na dan košček papirja, ki je natančno spadal na odtrgano mesto. Klarisa se je tudi kar spremenila samega veselja. Prasville je med tem s povečevalnim steklom natanko pregledoval listino.

»Zdaj sem gotov,« je končno dejal, »sumil sem nekaj in ne brez vzroka. Oprostite trenutek, moram dati neko povelje.«

Pozvonil je k tajniku in mu naročil, naj odpove prijavljeni sprejem pri predsedniku republike, češ, da zdaj ni več potreben; vzroke bo pa potem navedel.

Lupin in Klarisa sta kar planila s sedežev: ali je mož ob pamet? Ali si hoče listo kar obdržati zdaj, ko jo ima v rokah?

»Listo lahko odnesete,« reče naposled.

»Odnesem?«

»In jo lahko spet Daubrecqu izročite, če nočete tistega papirja sežgati.«

»Kaj pravite? Čemu? To je nesmisel!«

»Nikakor ne. Dovolite, da vam pojasnim. Lista sedem in dvajsetih je bila napisana na poseben papir. Zato imamo mi dokaze in več vzorcev tega papirja. Če podržite papir proti luči, opazite majhen lotrinški križ. Ta vaš kos papirja pa tega znamenja nima.«

Lupina je kar mrzlo polilo. Klarisa je postala kar blazna od strahu, ko je Prasville pripomnil:

»Ta lista je ponarejena. Tu imamo zopet dokaz Daubrecqove prefriganosti. Vi ste iskali kristalni zamašek, v katerem je bil skrit ta ničvredni papir, pristni dokument je pa še v Daubrecqovih rokah.«

Prasville je prenehal. Kot mrtev stroj je Klarisa pristopila k njemu ter zajecljala:

»In zdaj?«

»Ja, kaj, draga prijateljica?«

»Torej... nočete?«

»Ne. Ne smem. S ponarejeno listino vendar ne morem pred predsednika republike.«

»Torej nočete... Toda jutri zjutraj... čez nekaj ur bo Gilbert...«

S svojimi strašno bledimi, vpadlimi lici je bila bolj podobna smrti kot človeku. Lupin se je bal, da bi v tem dušnem stanju kaj neprevidnega ne zinila in jo je skušal odvesti. Ona pa ga je potisnila vstran in v tem trenutku se je zableščal v njenih rokah oster nož. Toda Nicole jo je naglo popadel za roko in jo miril:

»Gilbert ne bo umrl... Kako, ko sem vam pa obljubil, da mu pridem na pomoč!«

»Gilbert... moj ubogi sin...,« je stokala.

S silo jo je moral potiskati proti vratom. Na pragu se je pa on obrnil in zapovedovalno ukazal Prasvillu:

»Počakajte name, če hočete imeti pristno listo sedem in dvajsetih. Čez eno, največ čez dve uri se vrnem.«

Ko sta odšla, je omamljeni Prasville spet zadobil svojo hladnokrvnost. Ugibal je o vlogi tega Nicole-ja, ki se je sprva kazal le starega svetovalca, na koncu je pa tako samozavestno govoril, ko da lahko vse zapreke premaga.

Komaj se je to vprašanje Prasvillu vsililo, že je našel tudi odgovor. Toda nekaj ga je motilo. Obraz gospoda Nicola, njegova rast, polt, barva las nima niti najmanjše podobnosti s sliko Arsena Lupina, ki si jo je predstavljal Prasville po raznih opisih in Lupinovih fotografijah. Vedel pa je, da je Lupin silno spreten v maskiranju.

Prasville se je jadrno obrnil. Poklical je policijskega agenta in mu naročil:

»Brž pojdite s šestimi policisti na trg Clichy, tam vprašajte po hiši gospoda Nicola, hišo dobro opazujte, dokler se ne prikaže gospod Nicole. Ko pride, ga aretirajte. Tu imate zaporno povelje. Agent pogleda papir in se začudi:

»Toda, gospod ravnatelj, vi ste vendar imenovali ime nekega Nicole. Tu pa stoji pisano Arsene Lupin.«

»Arsene Lupin in gospod Nicole sta ena in ista oseba,« odvrne določno Prasville. (Dalje.)

Bovec.

Tukajšnje učiteljstvo se v svojem, kakor tudi v imenu šolske mladine, prav prisrčno zahvaljuje vsem onim, ki so na kakršenkoli način pripomogli, da se je zamogla dne 8. t. m. vršiti šolska veselica z različnim vzporedom.

Logršče pri Podmelcu.

Da si ne bo kdo mislil, da mi tukaj nimamo toliko papirja, da bi se oglasili v naši »Goriški Straži« in povedali javnosti, kaj novega, evo nas! Saj vemo, da je tudi za nas kakšen kotiček v »Straži«, v katerega se bomo stisnili. Dne 12. nov. se je nam poročil čevljar Josip Kofol z gdč. Viktorijo Rutar iz znane družine Rutarjeve št. 8. Ker sta bila oba vneta sotrudnika razpuščenega društva, jima želimo obilo sreče! — Občinska pot, ki vodi iz Logršč, Ponikev in sploh celega Vrha na postajo k Sv. Luciji je v tako slabem stanju, da bi je že gamsom več ne priželel. Kaj mislijo merodajni krogi, da se tako malo brigajo za to tako potrebno pot? Čitamo po časopisih, kako se ljudje trudijo, da dosežejo kakšen uspeh, n. pr. kako se Kraševci trudijo za vodovode, drugi za električne napeljave, tretji za podvig kmetijstva. Samo tu pri nas o tem ni nič slišati, čeravno bi bilo vse neobhodno potrebno. Na gori omenjeni poti, ki je tako potrebna poprave, ni bilo od osemnajstega leta do danes ne lopate, ne krampa, pač pa grozne poplave, ki so tu razsajale tekom teh let. Je pač žalostno za nas. Pa drugič še kaj.

S Cerkljanskega.

Kakor lansko leto v tem mesecu, tako je tudi letos oživela po naši okolici kupčija z maslom. Kar trgajo se vsemogoči trgovci z odborniki mlekarn, kdo bo prihodnje leto dobil več masla. Človek bi na prvi pogled mislil, da bo zdaj gotovo konec vse te strašne kmečke bede. Prodajali bomo naše maslo, kakor bomo hoteli, ker je toliko kupcev. Pa vsa stvar je precej drugačna, ako jo malo premislimo.

Sedaj je najboljši čas za prodajo masla in ako tudi ostane, se tako hitro ne pokvari, ker je pač zima. Drugače je seveda v toplih poletnih mesecih. Kupčija slaba, — maslo se hitro pokvari; potem pa iščimo krivca, ko se vsak brani krivde, trgovec, mlekarna in mlekar.

Maslo ima itak maksimalne cene, zato gre tudi razlika, kako kdo maslo plača, le na centezime, ako so kupci pravični. Mlekarne pozor!

Dajmo maslo tistemu, ki nam da lahko najboljše jamstvo, da ga bo gotovo in vedno plačeval skozi vse leto. Skrbimo pa tudi, da bo naš odjemalec zastopal res naše koristi in da ne bo gledal le nato, kako bi čimprej znižal ceno masla, neglede na naše razmerje. Kmet danes nima drugih dohodkov kakor pri maslu. Ako še to propade, gre vse! Kdor se pa za trg zanima (moral bi se vsak načelnik), bo tudi vedel, kdo na njem zastopa kmečke koristi. Nismo taki sebični črnogledi, da bi delavcu in njih zadrugam ne privoščili ničesar. Naj le gredo cene dol, samo naj gredo vzporedno z drugim blagom. To bi bilo prav in le tega si želimo.

Brje pri Rihemberku.

Otroška bolezen osepnice že več tednov razsaja po naših vasicah. Zahtevala je že več žrtev in bati se je, da se še pomnožijo. Pa tudi odraslih se je prav pridno lotila bela žena. — V desetih dneh beležimo kar tri pogrebe. Prvi se je poslovil od nas 77 letni Mihael Furlan. Hiral je precej časa, dokler ni podlegel. Bil je zelo marljiv in splošno priljubljen radi svojih izvirnih dovtipov. Bodi mu lahka zemljica! — Druga nas je zapustila 9. t. m. soproga Vinka Furlana Katka Furlan iz Kodrovih, nečakinja S. Gregorčiča, najmlajša izmed dobroznane in ugledne Toncave družine. Preminula je po dolgi mučni bolezni v cvetu življenja, zapustivši dvoje malih nebogljenčkov, žalujočega soproga, mater in svojce. Bog ji dodeli večno plačilo, ker tu srečo uživati ji ni bilo dano. Preostalim naše sožalje! — Kot tretji je prišel na vrsto 12. t. m. Mrevlje Franc, posestnik. Bil je vzoren gospodar v vseh strokah. Njegovo gospodarstvo je slovelo daleč na okoli; nikdar si ni dal počitka, vedno je študiral nove načrte za bodočnost. Še kot 83 letni starček si ni dal miru: vedno je tuhtal, kako bi si zboljšal kmetijo. Še zadnji hip pred smrtjo je pričel z zidanjem nove lope — le žal, da je ni dočakal. Ostala je nepokrita in čaka krovca, ki se ne povrne več. — Tudi pri gradnji naše nove cerkve ima obilo zaslug. Deloval je vedno za dobrobit naše občine in bil dolgo let občinski zastopnik. I na kulturnem polju se je mnogo udejstvoval. Bil je z našim pok. Možinom soustanoviteli našega prosv. društva ter do zadnjega časa njega član. Bil je v vsakem oziru eden najboljših delavcev v naši občini in lahko rečem, da ga smrt ni našla v postelji, ampak v brazdi. Telo njegovo je klonilo, živel pa bo njegov spomin. Pokoj njegovi duši, ostalim sožalje! Naša cerkev počiva že eno leto, pa upati je, da prihodnjo pomlad spet pričnemo z delom, ter jo vsaj toliko dokončamo, da se bo v njej lahko opravljalo sv. opravilo. Letina, posebno vinska ni bila preveč povoljna, zato pa kapljica tem boljša, le škoda, da se kupci, kateri se še precej oglašajo, nato ne ozirajo dosti. Cene se vrtijo od 1.70 do 2 liri liter, čez se žal malokateri drzne. — Zima je zadnji čas pritiskati, zato pa skrbimo, da se bolj pri ognju držimo.

Iz širokega sveta.

Sovjetski uradniki ne smejo v Ameriko.

Sovjetska vlada je poslala v Ameriko gospodarsko komisijo, sestoječo iz 11 članov. Ko so prišli v newjorško pristanišče, jim oblastva niso dovolila se izkrcati.

Rudarska nesreča v Angliji.

V nekem rudniku na Škotskem se je v soboto zvečer utrgala vrv dvigala. V dvigalu je bilo menda 50 delavcev. Padli so kakih 25 m globoko. 14 rudarjev je bilo težko ranjenih.

Trust beračev.

V Moskvi so odkrili trust beračev, ki šteje kakih 150 članov. Načeloval mu je starešina, ki je za svoj trud prejemal določen odstotek priberačenega blaga in denarja. Člani trusta so lahko postali samo berači iz pokrajine Kaluga. Posamezen član je »zaslužil« od 30—450 rubljev na mesec.

Letalstvo v Jugoslaviji.

Jugoslovanska narodna skupščina je sprejela zakon o civilnem letalstvu. 15. januarja že prične poslovati zračni promet med vsemi večjimi mesti v državi in zunaj nje.

Preko Gibraltarske ožine.

Pred kratkim je angleška tipkarica Gleitze hotela preplavati Gibraltarsko ožino. Ko je prišla do srede poti, jo je napadla morska bolezen in prenehati je morala. Pa drugič!

Nesreča v dalmatinskem rudniku.

V soboto je v rudniku v Kruševem kamenje zasulo 9 rudarjev. Vsi so mrtvi. Preiskava je dognala, da je nesrečo povzročila voda v skalnatih razpokah. Ko je voda zmrznila, je razgnala skale, ki so podsule nesrečne žrtve.

„Širite Goriško Stražo„

✝

Z globoko žalostnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem tužno vest, da je naš preljubljeni in nepozabni oče, soprog in brat

Ivan Brezavščček

gostilničar

dne 12. t. m. ob šesti uri zvečer, previdem s sv. zakramenti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb se je vršil dne 14. t. m. iz hiše žalosti na domače pokopališče.

Vrhavč, dne 17. decembra 1924.

Žalujoči: **Katarina**, soproga; sinovi in hčere, svaki in vnuki.

Zahvala.

Za spremstvo na zadnji poti moje umrle sestre gospodične

Marije Veselič,

učiteljice

v Vrhpolju pri Vipavi in izkazano sočutje se zahvaljuje

Ana Veselič, starešina pošte.

Vipava-Mozje, dne 12. decembro 1927.

Darovi.

Za »Slovensko sirotišče«: Preplačila za knjigo Gospod Luka 24 L; N. N. 20 L; Hranilnica in posojilnica v Kamnjah 50 L. — Srčna hvala in Bog obudi mnogo dobrotnikov!

Za »Alojzijevišče«: Vlč. g. F. F. 140 L; vlč. g. I. K. 25 L; vlč. g. Fr. Črnigoj, župnik, 25 L. — Prisrčna hvala!

Listnica uredništva.

Vojakom v aktivni vojaški službi, ki so nam poslali božična in novoletna voščila, sporočamo, da jih ne smemo objaviti. Hvala vam, fantje, iskrena, da se nas spominjate! Vaša voščila vam vračamo s toplo željo, da bi se kmalu zopet videli v naši lepi Krajini. Svojim dragim pošljite voščila naravnost.

Najdeno.

Dne 9. 12. t. m. se je na državni cesti, ki pelje iz Čiginja proti Ročinju našel zaboj. Kdor ga je izgubil, naj se oglasi pri Ivanu Jugu, Ušnik 3., p. Volče (Volzana).

Hiša s posestvom na prometnem kraju ob cesti Idrija-Žiri zraven državne meje je na prodaj. Hiša je zidana, z opeko krita in je v njej prostor za gostilno in stanovanje. Zemljišče je skupaj, na katerem se redi 3 glave živine in par prešičev. K posestvu spada lep bukov in smrekov gozd. Kupni pogoji in cena se izvedo v Osojnici št. 6 in pa pri upravi »Goriške Straže« v Gorici.

POZOR!!

Velika zaloga mrtvaških potrebščin 20% ceneje kot povsod drugod. **J. Saksida**, trgovec z mrtv. predmeti. Dornberg št. 3.

ACQUA DELL' ALABARDA

proti izpadanju las.

Vsebuje kinin in je vsled tega posebno priporočljiva proti prehladu in za ojačenje korenin. Steklenica po 6 lir — se dobiva v lekarni Castellanovich, lastnik F. Bollafio, Trst, Via Giuliani 42. — V Gorici, Via Carducci 9 pri Fiegel.

Zdravnik za zobe in usta

Dr. LOJZ KRAIGHER

sprejema

v GORICI

Piazza della Vittoria štev. 20

PLJUČNE BOLEZNI

Dott. Cerretti

Radiologični kabinet je odprt:

v Vidmu: Via del Sale 15 (vse dni)

v Gorici: Via Barzellini 3 (ob sredah in petkih ob pop. urah).

Zavod Dr. BONGINA-FINETTI

TRST, Via Fabio Filzi 23, V. n. Tel. 48-03

Zagotovljeno 3-dnevno zdravljenje

„ŠIJATIKE“

(Trganje v kolku)

Zdravljenje živčnega trganja v laktih in v bokih. - Sprejema od 10—12 in od 15—17.

ZOBOZDRAVNIŠKI ATELIE

ROBERT BERKA

Gorica, sedaj Corso Verdi 36.

Laboratorij otvorjen že leta 1918. Sprejema od 9. do 12. in od 2. do 6., ob nedeljah in praznikih od 9.—12.

PRSNE BOLEZNI

(Zdravljenje prsne votline)

REVMATIČNE BOLEZNI

Dott. A. Mazzocca

Cividale — Via Carlo Alberto 8

Kabinet za **žarke X**, diatermijo, za zdravljenje z ultravioletnimi žarki, termolux in microscopia.

Sprejema vse delavnike od 10—12.

Pošteno dekle dobi takoj službo pri učitelju v goriški okolici. Več izveste v Katoliški knjigarni, Via Carducci št. 2 — Gorica.

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica

CORSO VERDI 32 - - (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Naymann, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.

Blago solidno! Cene zmerne!